

Ἄριθ 3 καὶ 4.

Ἔτος Α'.

Ἐκδίδεται ἀπὸς ἡ δις
τοῦ μηνὸς τιμὴ συνδρο-
μῆς ἐντὸς τοῦ κράτους
κατ' ἔτος Δραχμ. 13

Καθ' ἑξαμηνίαν 6, 50

Διὰ τοὺς ἐκτὸς τοῦ
κράτους κατ' ἔτος 16

Καθ' ἑξαμηνίαν 8

Ἐπιστάται τῆς συνδρο-
μῆς ἐντὸς τοῦ κράτους οἱ
Κ Κ Δημοδιδάκταιοι.

Ἐκτὸς τοῦ κράτους οἱ
Κ Κ Πρόξενοι τῆς Ἐλ.
Κυβερνήσεως.

Τιμὴ καταχωρήσεως δια-
τριβῶν φιλολογικῶν, Ἀγ-
γελιῶν, βιβλίων κτλ. δὲ διὰ
ἀποβλέπουσαν ἰδιαίτερον
συμμέρον λεπτὰ 10 ἀνὰ
στίχον ἀπὸ στοιχεῖα 50.

1839

Ο ΠΑΙΔΑΓΩΓΟΣ.

ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ

ΠΕΡΙ ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΗΣ ΚΑΙ ΠΕΡΙ ΑΝΑΤΡΟΦΗΣ.

Πηγὴ καὶ ῥίζα καλοκάγαθίας τὸ νομίμου τυχεῖν παιδείας —
Μεγάλη τῆς βοήθῃ πρὸς ἀρετῆς κήσιν ἐστίν . . . . ἔθνη, καὶ
παιδεῖαι, καὶ διδασκαλαὶ καὶ βίων ἀγωγαὶ . . . .

Πλουτ. περὶ παιδῶν ἀγωγῆς.

Φεβρουαρίου 28.

Ἀντικείμενον τῆς ἀνατροφῆς καὶ παιδαγωγίας.

(Συνέχεια ἴδε σελ. 5)

Εἴπομεν προλαβόντως ὅτι ὁ παιδαγωγὸς πρέπει νὰ ἔχῃ
ἐπ' ὅσιν τὴν σωματικὴν ἢ φυσικὴν καὶ τὴν ψυχικὴν ἀνα-
τροφὴν ὑπεδιερέσαμεν δὲ τὴν ψυχικὴν εἰς διανοητικὴν ἢ
λογικὴν, εἰς αἰσθηματικὴν καὶ εἰς ἠθικὴν. Τώρα ἐρχόμεθα
νὰ λαλήσωμεν ἰδίως περὶ ἐλάττω.

Περὶ Φυσικῆς Ἀνατροφῆς.

Ἡ φυσικὴ ἀνατροφή ἀρχεται ἀπ' αὐτὴν τὴν ἐμβρυακὴν ἡ-
λικίαν, ἢ μᾶλλον εἰπεῖν ἀρχεται ὁμοῦ μὲ τὴν τροφὴν αὐτοῦ

τοῦ ἐμβρύου· ἀλλ' ἡμεῖς ἐνταῦθα ἔχομεν νὰ λαλήσωμεν περὶ τῆς ἀνατροφῆς τῆς ἀρχομένης ἀπὸ τὴν ἀρχὴν τῆς παιδικῆς ἡλικίας, ἥτις παραδίδεται εἰς τὴν φροντίδα τοῦ Παιδαγωγοῦ.

Ὁ σκοπὸς τῆς φυσικῆς ἀνατροφῆς εἶναι τὸ νὰ διατηρήσῃ τὴν ὑγείαν, καὶ νὰ καταστήσῃ τὸ σῶμα ὑγιεινὸν καὶ εὐρωσον. Ὅθεν καὶ τὰ πρὸς τὴν ἐπιτυχίαν τοῦ σκοποῦ τούτου μέσα εἶναι δύο· ἡ διαιτητικὴ καὶ ἡ γυμνασικὴ. Εἶναι παρατηρητέον ὅτι τὰ καχεκτικὰ καὶ ἀρρώστα παιδιὰ ἐπιδίδουσι γενικῶς εἰς τὴν μάθησιν πολὺ ὀλιγώτερον παρὰ τὰ εὐρωστὰ καὶ ὑγιᾶ· διότι τὸ σῶμα εἶναι τὸ ὄργανον διὰ τοῦ ὁποῦ ἡ ψυχὴ ἐκτελεῖ τὰς ἐνεργείας τῆς· ὅταν δ' ἐκεῖνο πάσχη εἶναι τῶν ἀδυνάτων καὶ αὕτη νὰ δείξῃ ἀκραλοῦς καὶ ἐντόνους ἐνεργείας.

Οἱ γονεῖς εἶναι οἱ πρῶτοι φύλακες καὶ ἐπιμεληταὶ τῆς ὑγείας τῶν τέκνων των· ἀλλὰ καὶ πόσοι γνωρίζουσι τοὺς τρόπους διὰ τῶν ὁποίων διατηρεῖται ἡ ὑγεία, καὶ προσέχουν νὰ τοὺς πράττωσιν; Ὁ διδάσκαλος ἔχει χρέος νὰ ἀναπληροῖ καὶ ταύτην τῶν γονέων τὴν ἔλλειψιν, στοχαζόμενος ὅτι αὐτὸς ἀνεδέχθη τὴν φυσικὴν καὶ ἠθικὴν διάπλασιν τῆς νεολαίας, καὶ αὐτὸς εἶναι κατὰ μέγα μέρος ὁ θεμελιωτὴς τῆς μελλούσης· εὐδαιμονίας ἢ κακοδαιμονίας τῆς.

Ὡς πρὸς τὴν διαιτητικὴν λοιπὸν, πρῶτον μὲν θελεῖ διδάσκει τοὺς μαθητὰς εἰς ὠρισμένας ἡμέρας καὶ ὥρας τὰ ὑγιεινὰ παραγγέλματα. Θελεῖ τοῖς ἐξηγήσει πρῶτον τοῦ ἀνθρώπινου σώματος τὰ ὄργανα, τὴν διὰ τῆς μετρίας φαρμακίας καὶ γυμνάσεως ἀνάπτουσιν αὐτῶν τὴν ἀνάγκην τῆς τροφῆς καὶ τὰ ὀλέθρια ἀποτελέσματα τῆς πολυφαγίας, τῆς πολυποσίας καὶ τῆς λαίμαργίης· θελεῖ τοῖς παραστήσει εἰς ποίας ἀρρώστιας ἐμποροῦν νὰ ὑποπίπτωσιν, ἂν δὲν προφυ-

λάττωνται κατὰ τὰς διαφόρους ὥρας τοῦ ἔτους ἀπὸ τοῦ ψύχος καὶ τὸν καύσωνα, ἢ ἀνιδρωμένοι ἐκθέτουνται εἰς τὸν ἀέρα, ἢ πίνωσι νερὸν, ἢ κολυμβῶσι· καὶ πότον κινδυνεύουσιν ἂν ἐπιχειρίζωνται τινὰ παιγνίδια ἐπικίνδυνα, ἢ ἀπερισκέπτως τρέχωσιν, ἢ πικίζωσιν ἄτακτα. Τέλος θελεῖ τοὺς ὀδηγήσει νὰ γνωρίζωσι καὶ νὰ φυλάττωνται τὰ φαρμακερὰ βότανα τοῦ τόπου των, τοὺς δελετηροὺς καὶ μεμφητικούς ἀέρας, οἱ ὅποιοι ἀναπτύσσονται εἰς τοὺς τόπους, ὅπου γίνεται σῆψις ζωϊκῶν ἢ φυτικῶν σωμάτων, ἢ ζύμωσις κτλ. καθὼς καὶ τινῶν τεχνῶν τὴν βλαπτικὴν εἰς τὴν ὑγείαν τῶν ἐργαζομένων αὐτὰς ἐνεργείαν, καὶ τὰ μέσα δι' ὧν τις δύναται νὰ προφυλαχθῇ. Εἰς δὲ τὴν διδασκαλίαν του ταύτην ἐμπορεῖ νὰ μεταχειρισθῇ ὀδηγὸν ὁ διδάσκαλος τὸ βιβλιάριον τὸ ἐπιγράφόμενον Ἰ γ ι ε ι ν ἄ Πα ρ α γ γ ἔ λ μ α τ α ἐκδοθέντα ὑπὸ Καραθεοδωρῆ καὶ εὕρισκόμενα εἰς τὰ σχολεῖά μας.

Δεύτερον θελεῖ πράττει αὐτὸς ὡς προφυλακτικὰ τῆς ὑγείας τῶν μαθητῶν καὶ προσέχει νὰ φυλάττῃ ἀκριβῶς πάντοτε.

α) Ἄκραν καθαριότητα εἰς τὸ σχολεῖον, φροντίζων νὰ σαρώνεται ἢ καὶ νὰ πλύνεται συνεχῶς τὸ διδασκῆριον, καὶ νὰ ἀνανεώνεται ὡς εἰς αὐτὸ περιεχόμενος ἀήρ πολλάκις τῆς ἡμέρας.

Ὁ ἀήρ εἶναι ἡ πρωτίστη καὶ ἀναγκαιοτάτη εἰς ζωὴν τροφή· ὅταν μολυνθῇ ὑπὸ ἀναθυμιάσεων ἐξερχομένων ἀπὸ ὕλας ζωϊκῆς ἢ φυτικῆς σηπομένης, ἢ ἀπὸ τὴν ἀναπνοὴν πολλῶν ἀνθρώπων κλεισμένων εἰς ἓν οἶκημα, ἀπὸ τὴν ἀποφορὰν τῶν ἀποπάτων, ἀπὸ βελτιόδη ἢ ἀκίνητα νερὰ, τότε γίνεται δηλητήριος καὶ ὀλεθριώτατος εἰς τὴν ζωὴν τοῦ ἀνθρώπου.

Τὰ ἐπίτηδες οἰκοδομούμενα ἀπ' ἀρχῆς κτίρια διὰ σχολεῖα κατὰ τοὺς κανόνας τοὺς διαγεγραμμένους εἰς τὸν ὀδηγὸν

τῆς διδακτικῆς μεθόδου, εἶναι ὄχι μόνον ἐπιτήδεια εἰς τὴν διδασκαλίαν, ἀλλὰ καὶ εἰς τὴν συντήρησιν τῆς ὑγείας τῶν μαθητῶν. Εἰς αὐτὰ ἀνοιγόμενα μεγάλα παράθυρα εἰς τὰς δύο μακρυτέρας πλευράς τὸ ἐν ἄντικρυ τοῦ ἄλλου καὶ 2 μέτρα ἄνω τοῦ ἐδάφους, θίδουσιν ἐλευθέραν διαπνοὴν εἰς τὸν ἀέρα, καὶ φῶς προσέτι ἰκανὸν καὶ καταλλήλως διευθυνόμενον, ὥστε νὰ μὴ βλάβη τοὺς ὀφθαλμούς. Οἱ ἀπόπατοι οἱ μὴ ὄντες ἀρκετὰ ἀπομεμακρυσμένοι ἀπὸ τὸ διδακτήριον, πρέπει νὰ πλύνωνται δις καὶ τρις τῆς ἡμέρας μὲ πολὺ νερὸν, καὶ τὸ καλοκαίριον νὰ ῥίπτεται μέσα εἰς τὸν λάκκον αὐτῶν ἄσθετος ἰκανή, ἢ κάλλιον χλωρίτις τίτανος.

6') Νὰ μὴ συγχωρῇ εἰς κανένα τῶν μαθητῶν νὰ παρουσιάζεται εἰς τὸ σχολεῖον ἄπλυτος, ἢ ῥυπαρὸς, ἢ καταξερτισμένος· τοὺς δ' ἔχοντας ἐξανθηματικὰς ἀρρώστιας, τῆς ἐπιδερμίδος, ἢ ἄλλας ἀσθενεῖς κολλητικὰς, πρέπει ν' ἀποπέμπῃ ἀπὸ τὸ σχολεῖον προσωρινῶς, ἕως νὰ ἰατρευθῶσιν.

Ἡ μὴ καθαριότης εἰς τὸ σῶμα καὶ εἰς τὰ ἐνδύματα, εἶναι ἡ κυριωτέρα αἰτία πολλῶν ἀρρώστιῶν καὶ μάλιστα τῶν ἐξανθηματικῶν τῆς ἐπιδερμίδος· ἀπὸ τὴν ἀλυσίαν καὶ ἀκαθαρσίαν τῆς κεφαλῆς γεννῶνται, φέρ' εἰπεῖν, αἱ ψεῖραι εἰς τὰ μικρὰ παιδιά, τὰ ὁποῖα ξυόμενα ἀκαταπαύστως κατασχίζουσι καὶ πληγώνουσι τὴν ἐπιδερμίδα τῆς κεφαλῆς. Ἐκ τούτων γεννῶνται τὰ δυσώδη ἐκεῖνα καὶ κακοήθη ἀποφύματα, τῶν ὁποίων ὁ ἔμπος καταβιβρώσκει τὴν ἐπιδερμίδα, καὶ τὰ ὁποῖα γίνονται πλέον φωλεὰ τῶν ἀηδεσάτων ἐκείνων ζωῶν (*).

(*) Εἰς ποικίτην περίπτωσιν τὸ καλλήτερον ἰατρικὸν εἶναι νὰ κοπῶσι σύρριχα καὶ τρίχες τῆς κεφαλῆς, νὰ ἐπιτεθῶσι καταπλάσματα γινόμενα μὲ κοπά-

Ἡ ψώρα παρομοίως, γεννωμένη ἀπὸ τὴν ἀπλυσίαν τοῦ σώματος, μεταδίδεται εὐκόλως εἰς τὰ παιδιά. Ὄταν ἴδῃ ὁ διδάσκαλος μαθητὴν ἔχοντα μικρὰ σπυρία, μυτερὰ, ὑπόλευκα, φυόμενα μεταξὺ τῶν δακτύλων καὶ εἰς τὸ ἔσω μέρος τῶν κλειδώσεων, καὶ προξενούντα κνησμόν (φαγοῦραν) ἀνυπόφορον, ἅς μὴν ἀμφιβάλῃ ὅτι εἶναι αὐτὸ τὸ πάθος· χρεωστεῖ δ' ἀμέσως ν' ἀποπέμψῃ αὐτὸν τὸν μαθητὴν, μνηνὼν εἰς τοὺς γονεῖς νὰ φροντίσωσι περὶ τῆς θεραπείας του (*).

γ') Νὰ μὴ παραβλέπῃ τοὺς μαθητὰς νὰ κρατῶσι τὰ βιβλία των πολλὰ πλησίον τῶν ὀφθαλμῶν των, ἢ νὰ σκύπτωσι πολὺ, ὅταν γράφωσι, ἢ ν' ἀκουμπῶσι μὲ τὸ στήθος ἐπάνω εἰς τὰ γραφεῖα, ἢ νὰ κάθωνται σταυροποδισμένοι ἢ συμμαζωμένοι ἐπὶ τῶν γραφείων· τὸ τοιοῦτον κάθισμα, ἐν ᾧ δὲν ἀφίγη ἐλευθέραν τὴν χεῖρα εἰς τὸ γράφειν, ἐν ᾧ ἦναι ἄτακτον καὶ ἀπρεπὲς, βλάβη προσέτι τὴν κυκλοφορίαν καὶ τὴν ἀναπνοὴν, στενοχωρουμένου τοῦ στήθους καὶ τῆς κοιλίας. Πολλὴν ὥραν καθήμενοι τοιουτοτρόπως οἱ μαθηταί, ἐμποροῦν νὰ αἰσθανθῶσι ζάλην τῆς κεφαλῆς, θαμβώματα τῆς ὄρασεως, ἐνίοτε δὲ ἐνδέχεται νὰ ὑποπέσωσι καὶ εἰς σφοδροὺς παλμούς τῆς καρδίας.

μισμένον λινόσπορον διὰ νὰ πέσωσι τὰ κόκαδα, καὶ νὰ πλύνωνται συχνάκις αἱ πληγαὶ μὲ ἀπόθραγμα πιτύρων ἢ ῥίζης δενδρομολόχας. Τὰ δὲ ἀκάθαρτα ζωῦρια ἀφαιρίζονται διὰ τοῦ συνεχοῦς κτενίσματος καὶ λουτίματος, ἢ δι' ἀλείψεως μὲ σκοτωμένον ὑδράργυρον.

(*) Καὶ τοῦτο τὸ πάθος θεραπεύεται διὰ λουτρῶν χλιαρῶν. Μέσα εἰς τὸ νερὸν, ἀφοῦ τὸ βάλωσιν εἰς τὸν λουτήρα, χύνουσι καὶ ἄνθος θειαίου, τὸ ὁποῖον διαλύουσι μὲ ὀλίγον νερὸν πρότερον μέσα εἰς πῆλινον ἀγγεῖον· Μίαν οὔγγιαν ἄνθους βάλλουσιν εἰς 30 ὀκάδας νεροῦ ὃ δὲ πᾶσιν λούεται ἀπαξ τῆς ἡμέρας εἰς τοιοῦτον λουτρὸν, φυλαττόμενος ἀπὸ ἐξνῆ, ἄλμυρᾶ, καὶ ὑπόσκεπα φαγητά.

δ) Νά προσέχη πῶς οἱ μαθηταὶ ἔχῃ μόνον νά μὴν ἀποκτῶσι κἀνὲν ἐλάττωμα φυσικὸν διὰ τῆς ἀκαταλλήλου χρήσεως τῶν μελῶν τοῦ σώματος, ἀλλὰ καὶ ἂν ἔχουσι, πῶς νά τὸ μετριάσωσιν ἢ καὶ νά τὸ διορθώσωσι· καθὼς π. χ' ἂν ἔχουσι τὴν μυωπίαν, τὴν δυσηκοίαν, τραυλότητα κτλ. περὶ τῆς ἐπικυρτώσεως τῶν ὁποίων θελομεν λαλήσει ἀκοιούθως.

ε) Νά μὴ κρατῆ εἰς ἐκάστην παράδοσιν (πρωϊνὴν ἢ τὴν μετὰ μεσημβρίαν, περισσότερον ἀπὸ τρεῖς ὥρας τοὺς μαθητάς. Καὶ τῆσας ὥρας δὲ εἶναι ἀδύνακτον νά διατηρήσῃ προσεκτικὸς τοὺς μαθητάς εἰς τὴν διδασκαλίαν, ἐὰν δὲν διδάσκῃ, διὰ ἄλλα μαθήματα, καὶ ἐὰν ἐν τῷ μεταξὺ δὲν παρενβῆ καὶ τι δικέρον καὶ εὐχάριστον, τὸ ὅποιον, ἐπειδὴ περισπᾷ τὴν προσοχὴν καὶ παραλλάσῃ τὴν τάσιν αὐτῆς, δεῖ με ταύτην τὴν ἀλλοτρίαν, κάπποιαν ἀνάπαυσιν εἰς τὰς διανοητικὰς δυνάμεις.

Τέλος ὁ δημοδιδάσκαλος πρέπει νά προσέχη καὶ εἰς τὰς ποινὰς μὲ τὰς ὁποίας τιμωρεῖ τοὺς ἀτάκτους μαθητάς, ὥστε μὲ αὐτάς νά μὴ βλάβῃ τὴν ὑγείαν τῶν τιμωρουμένων. Νά μὴ δέρνῃ ποτὲ νά μὴ γονατίζῃ τοὺς μαθητάς· ἐπάνω εἰς πέτρας ἢ λιθάρια· νά μὴ τοὺς καταδικάζῃ νά σέκωνται μὲ τὸν ἕνα πόδα, ἢ νά λαμβάνωσιν ἄλλην στάσιν ἢ θέσιν ὀδυνηράν· νά μὴ τοὺς φυλακίζῃ εἰς τόπους σκοτεινοὺς νά μὴ τοὺς κλείῃ ἔξω τὸν χειμῶνα· ἐν εἰ λόγῳ νά μὴ μεταχειρίζεται πώποτε ποινὰς κακωτικὰς τοῦ σώματος ἢ φρικώδεις, καθὼς κάμνουσι τινες βάρβαροι καὶ σκληροκαρδιοὶ, καὶ ἀνάξιοι τοῦ νά ἔχουσι τὸ ὄνομα τοῦ διδασκάλου καὶ παιδαγωγοῦ.

εἰς πρὸς τὴν γυμναστικὴν δὲ ὁ δημοδιδάσκαλος θε

μεταχειρισθῆ ἐκ τῶν τεταγμένων γυμνασμάτων, ὅσα δύναται, σκοπὸν ἔχων νά ἀναπτύξῃ τὰς φυσικὰς δυνάμεις τῶν μαθητῶν καὶ ν' ἀποκαταστήσῃ τὰ σώματά των εὖρωστα καὶ εὐκίνητα.

Τὰ παιδιὰ, ἐξ αὐτῆς τῆς φύσεως τρόπον τινὰ ὠθοῦμενα εἰς τὴν ἀνάπτυξιν τῶν μελῶν των, ἔχουσι κλίσιν μεγίστην εἰς τὸ νά κινῶνται ἀκαταπαύστως, νά τρέχωσι, νά πηδῶσι, νά παλαίωσιν. Ὁ διδάσκαλος δὲν ἔχει εἰμὴ νά τακτοποιήσῃ ταύτην τὴν κλίσιν τοῦ γυμνάζεσθαι, καὶ νά διευθύνῃ τὴν ἀσκησιν, δεικνύων ποῖοι εἶναι οἱ πρὸς ἐπιτυχίαν τρόποι, καὶ πῶς ὑπερνικῶνται αἱ δυσκολαί. Τοιοῦτοτρόπος καὶ κατ' αὐτάς τὰς ὥρας τῆς ἀναπαύσεως τῶν μαθημάτων ἀπασχολούμενοι οἱ παῖδες, ἔχῃ μόνον δὲν ἀτακτοῦσιν οὐδ' ἐκφαυλίζονται, ἀλλὰ διασκεδάζουσιν εὐχαρίστως ὠρελούμενα καὶ κατὰ τὸ σῶμα καὶ κατὰ τὸν νοῦν.

Εἰς τὸ προαύλιον τοῦ σχολείου, ἢ εἰς τὸν προσδιωρισμένον δι' αὐτὸ κῆπον, ἐμποροῦν νά στηθῶσι τὰ κυριώτερα γυμναστήρια· οἷον ἐν δίζυγον, ἐν μονόζυγον, μία χειρναθάθρα, καὶ εἰς ἰστός, εἰς τὰ ὅποια οἱ μαθηταὶ δύναται νά γυμνάζωνται κατὰ τὰς ὥρας τῆς ἀναπαύσεως των καὶ τῆς διακοπῆς τῶν μαθημάτων, ὑπὸ τὴν ἐποπτείαν πάντοτε τοῦ διδασκάλου, ὅστις θέλει προσέχει νά προλαμβάνῃ πάντα κίνδυνον ἐκ τῶν γυμνασμάτων συμβαίνοντα δι' ἀπροσεξίαν ἢ ἀπειρίαν τῶν γυμναζομένων.

Ἄν δὲν ἦναι τόπος πλησίον τοῦ σχολείου διὰ γυμνάσιον, ἢ ἂν ὁ δῆμος δὲν θέλῃ ἢ δὲν ἔχῃ νά ἐξοδεύσῃ εἰς κατασκευὴν τῶν γυμναστηρίων, τότε ὁ διδάσκαλος ἐμπορεῖ νά ἐμβαίνει τὰς ἐορτάς μὲ τοὺς μαθητάς· του εἰς κἀνένα τόπον κατάλληλον, ἐντὸς ἢ ἐκτὸς τῆς πόλεως ἢ τοῦ χωρίου, ὅπου θέλει

τούς ἐξακτεῖ εἰς διακρούς σωμαστικῆς καὶ γυμνάσματος. εἶναι δὲ τινὰ γυμνάσματα ἀνεξόδα, καὶ ἄλλα ἀπαιτοῦντα ὀλίγα ἐξόδα διὰ τὰ γένωσιν· ὁ δὲ διδάσκαλος δύναται νὰ μεταχειρισθῆ ἕξ αὐτῶν, ὅσα αἱ περιστάσεις καὶ οἱ χορηγούμενοι εἰς αὐτὸν παρὰ τοῦ δήμου πόροι τῷ συγχωρήσωσι. Δημοσιεύομεν κατωτέρω κατάλογον αὐτῶν τῶν γυμνασμάτων πρὸς γνῶσιν καὶ χρῆσιν τῶν δημοδιδασκάλων, λαβόντες αὐτὸν ἀπὸ τὸν ἐν τῷ Β. διδασκαλεῖφ διδάσκαλον τῆς Γυμναστικῆς κ. Παγῶντα· ἡ γρῆσις δὲ αὐτῶν ἐξηγεῖται εἰς τὸ ὑπ' αὐτοῦ ἐραρισθὲν ἐγγχειρίδιον τῆς Γυμναστικῆς ἐκδοθὲν κατ' ἔγχρισιν τῆς Κυβερνήσεως.

Ὁ περίπατος εἶναι καὶ αὐτὸς σωμαστικῆς ἀξιόλογος καὶ ὠφελιμωτάτη εἰς τὴν υγείαν. Ὁ διδάσκαλος δύναται κατὰ τὰς ἑορτάς, ἢ καὶ ἄλλας ἡμέρας ἐνίοτε, τὸ πρωὶ ἢ τὸ ἐσπέρας, νὰ ὀδηγῆ τοὺς μαθητὰς του εἰς τὸν περίπατον. Δὲν πρέπει δὲ νὰ ἐξοδεύηται ὅλη αὐτὴ ἡ ὥρα εἰς σωμαστικῆς ἢ εἰς παιγνίδια· ἐμπορεῖ ὁ διδάσκαλος τότε νὰ παραστήσῃ εἰς τοὺς μαθητὰς του τὰς καλλοῦντας τῆς φύσεως· νὰ τοὺς διδάξῃ τί εἶναι φυτὸν, τί δένδρον, τί βλάστησις, τί φυτεία, τί ὄρος κτλ. νὰ ὀδηγήσῃ τοὺς πλέον προχωρημένους τῶν μαθητῶν πῶς δύνανται νὰ διαγράψωσι τὸ σχῆμα ἐκείνου τοῦ χωραρίου, τοῦ οἴκου κτλ. ἐν ἐνὶ λόγῳ νὰ δεῖξῃ τὴν ἐφαρμογὴν καὶ τὴν πρᾶξιν τῶν ὄσων διδάτκει εἰς τὸ σχολεῖον. Τὸν δὲ χειμῶνα, ὅτε δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ ἐξέλθωσιν εἰς περίπατον κατὰ τὰς ὥρας τῆς ἀναπαύσεως, ἐμπορεῖ νὰ δεικνύῃ εἰς τοὺς μαθητὰς καὶ ἐν πράγματι περιέρχον, ἢ ἐργαλεῖον τέχνης ὠφελίμου, ἢ κἀνὲν μικρὸν πείραμα φυσικῆς ἢ χημείας, ἢ ἄλλο τι, τὸ ὅποιον κινῶν τὴν περιέργειαν ἠδύνας τὸν ἀροχτήν καὶ αὐξάνει ἐν ταύτῳ τὰς γνώσεις του.

Δὲν δύναται τις βέβαια νὰ ἀπαιτήσῃ ἀπὸ τὸν δημοδιδάσκαλον ὑποχρεωτικῶς περισσοτέρας ὥρας διδασκαλίας ἢ ἐπισαιεῖς παρὰ τὰς διατεταγμένας. Ἀλλ' ὁ δημοδιδάσκαλος, στοχαζόμενος τὸ μέγεθος τοῦ ἔργου τὸ ὅποιον ἀνεδέχθη, καὶ ὅτι αὐτὸς εἶναι ὁ πρῶτος καὶ κύριος μορφωτὴς τῆς νεολαίας, χρεωστῆ νὰ μὴ ἔχη ἄλλην κυριωτέραν μέριμναν παρὰ τὴν εὐδοκίμησιν τοῦ ἔργου του. Ἄν καὶ δυσίαξῃ καὶ κάμμιαν ὥραν ἐκ τῶν πρὸς ἀνάπαυσιν αὐτοῦ ὠρισμένων, ἔχει ὅμως νὰ λάβῃ ἀνατ' ὀρήτως καὶ ἀμοιβὰς πολλαπλασίονας τῶν κόπων του. Παρεκτὸς τῆς ὁποίας θέλει συναισθάνεσθαι αὐτὸς ἐνδομύχου εὐχαριστήσεως ἔτι ἐνασχολεῖται εἰς τὴν διάπλασιν ἀνθρώπων καλῶν καὶ εὐτυχῶν, θέλει χαίρει προσέτι τὴν ὑπόληψιν καλοῦ καὶ ἐντίμου παιδαγωγοῦ, ἐκπληροῦντος ἀληθῶς τὰ καθήκοντα τοῦ ἐπαγγέλματος του.

Περὶ τῶν ἀνεξόδων καὶ ὀλιγοεξόδων εἰδῶν τῶν γυμνάσεων καὶ γυμνασμάτων, ἕξ ὧν τινὰ μὲν ἐκτελοῦνται εἰς τὰ ἀκίνητα γυμναστήρια, τινὰ δὲ εἰς τὰ κίνητα.

Ἀνεξόδα μὲν εἶναι·

1. Ἡ ἀγορά, ἢ ἂν δὲν ὑπάρχη γυμνάσιον μὲ ἀγορὰν, νὰ πρατимаται τὸ γάδιον ἢ ἄλλο μέρος κατάλληλον· εἰς αὐτὴν ἐκτελεῖται·

Τὸ βάδισμα, βῆμα βραδύ, ἢ φυσικόν, ταχύ, ταχύτερον, ἢ ὀδοιπορικόν, γινόμενον κατὰ τοὺς κανόνας τοῦ περὶ Γυ-

μναστικῆς βιβλίου, ὄχι τὸ σφατιωτικόν, ἀλλὰ τὸ φυσικόν, κατὰ τὸ β' Τμήμα Σελ. 36.

2. Τὸ ζάδιον εἰς τοῦτο γίνεται

Ὁ δρόμος ἢ τὸ τρέχειν Σελ. 37.

3. Τὸ πηδητήριον εἰς τοῦτο γίνεται

Τὸ ἄλμα ἢ πύδημα.

4. Τὸ φέρειν ἀμμοσακκούλας ἢ λίθους, τὸ κινεῖν βάρος λίθου ἢ σιδήρου, ἀνάλογον μὲ τὰς σωματικὰς τῆς νεολαίας δυνάμεις· τὸ προσωθεῖν ἢ σπρώχνειν μὲ τοὺς ἀγκῶνας κατὰ τοὺς κανόνας.

5. Ἡ παλαίστρα εἰς αὐτὴν ἐκτελεῖται.

Ἡ πάλη κατὰ τοὺς κανόνας Σελ. 55.

6. Ὁ δίσκος (ἢ τὸ ρίψιμον τῆς πέτρας) τμήμα ιζ' Σελ. 61.

7. Τὸ σκαλοπάτιον, (ἢ δοκός τις) χρησιμεύει διὰ τὴν βίβασιν Σελ. 31.

8. Ἡ κηπουρικὴ Σελ. 33. χρησιμεύει δὲ ἄριστα εἰς τὸ νὰ ἀπασχολῇ τὴν νεολαίαν μὲ τὸ σκάψιμον, φύτευμα καὶ πότισμα, ἕως ὅτου νὰ τυπωθῇ καὶ ἡ θεωρία τῆς κηπουρικῆς.

9. Ἡ γυμνασις τῶν λαλητικῶν ὀργάνων κατὰ ὠρισμένας ὥρας καὶ προσδιορισμένας ἡμέρας κατὰ τὴν ἀνάγκην· δηλ. ὅταν ὑπάρχωσι μαθηταὶ ἀγύμναστοι εἰς τὴν περίτρανον καὶ καθαρὰν προφορὰν, καὶ ἀπαγγελίαν νὰ τοὺς γυμνάξῃ σιγνότερα.

10. Αἱ γυμνάσεις τῶν αἰσθήσεων κατὰ τὸ κ' Τμήμα Σελ. 75.

11. Τὸ κολυμβῆν. Τμ. κκ' Σελ. 85.

12. Τὰ διάφορα διασκεδαστικὰ παιγνίδια, κατ' ἔγκρι-

σιν καὶ ὑπὸ τὴν ἐποψίαν τοῦ διδασκάλου, κατὰ τὸ κγ' Τμ. Σελ. 119.

Ὀλιγοἴξοδα δὲ εἶναι·

1. Τὰ διάφορα εἶδη τοῦ πηδήματος· Δικαιροῦνται δὲ καὶ αὐτὰ εἰς ἀνέξοδα· οἷον τὸ πύδημα. εἰς τὴν μίαν, εἰς τὰς τρεῖς, κχιὺπερ τὰ ἐσκαμμένα. Εἰς ὀλιγοἴξοδα οἷον τὰ σεράνια, τὰ πηδόσχοινα καὶ ἡ ἀνακύλησις. Εἰς μετριοἴξοδα οἷον τὸ ἀλτήριον, ἢ πηδήστρα, καὶ τὰ μονόβλακα καὶ εἰς τὰ πολυἴξοδα, ὡς τὰ ἐραλτήρια κτλ.

2. Τὸ σφαίρισμα Σελ. 119.

3. Τὸ ἔλκειν μὲ τοὺς νωτολοῦς, καὶ τὰς διελευστίνδας, εἰς τὴν σκαπέρδαν.

4. Τὸ ἀνασηλόνειν μὲ τὰ δυνάμμετρα Σελ. 53.

5. Ἡ συστροφή μὲ τοὺς σρεπτῆρα, Σελ. 32.

6. Τὸ ἀκοντίζειν Σελ. 61.

7. Τὸ μονόζυγον καὶ δίζυγον.

8. Τὸ ἀναρρίχασθαι εἰς τὴν χειρναβάθραν καὶ τὸν ἰσόν.

9. Ἡ αἰώρα κτλ.

Ὅσα ἄλλα δὲν ἐσημειώθησαν ἐνταῦθα, ἀλλ' εἶναι σημειωμένα εἰς τὸ βιβλίον καὶ εἰς τὸ προβληματολόγιον, συνιστῶνται μόνον εἰς τοὺς δῆμους τοὺς ἔχοντας τὰ μέσα καὶ τὴν ἀγαθὴν προχίρῃσιν εἰς τὸ νὰ συστήσωσιν ὀπωσοῦν πλῆρες γυμνάσιον.)

Εἰσαγωγή ἐκ τῆς γενικῆς Παιδαγωγίας.

§ 7 Ἐξ αὐτῶν τῶν γενικῶν κανόνων μαθάνουσιν οἱ ἀνατρέφοντες καὶ διδάσκοντες νὰ ἐνοήσωσι τὴν ὑψηλὴν ἰδέαν καὶ ἀξίαν τοῦ ἐπαγγέλματός των, ὁμοῦ καὶ τὰ καθήκοντά των.

α' Ἐκάτερος αὐτῶν χρεωσθεῖ νὰ διακρίνη τὸν ἄνθρωπον ἀπὸ ὅλα τὰ λοιπὰ ὄντα, καὶ ὅ,τι τὸν χαρακτηρίζει ὡς ἄνθρωπον λογικόν.

β' Ὅτι ἕκαστος τῶν τροφίμων ἔχει οἰκείαν τινὰ δύναμιν πρὸς ἐκπαίδευσιν.

γ' Μῆτε ἡ ἀνατροφή, μῆτε ἡ ἀγωγή, μῆτε ἡ Παιδαγωγία, μῆτε ἡ διδασκαλία δύναται νὰ συνεισφέρει κατὰ τι εἰς τὸν ἄνθρωπον, ὅταν αὐτὸς δὲν ἔχη τὴν ἀφορμὴν εἰς ἑαυτὸν.

δ' Ποτὲ νὰ μὴν καταντήσῃ μῆτε ἡ ἀνατροφή μῆτε ἡ διδασκαλία νὰ θελήσῃ νὰ μηδενίσῃ ἢ νὰ καταπιέσῃ ὅ,τι ὁ ἄνθρωπος τὸ ἔχη ἐκ φύσεως διὰ τὸν προσδιορισμὸν του.

ε' Ἡ λογικὴ ἀγωγή ἔχει ὡς σκοπούμενον νὰ ἐκπαιδεύῃ τὰς λογικὰς δυνάμεις εἰς τὸν ἄνθρωπον, καὶ νὰ ἀναπτύσῃ τὸ αἶσθημα τῆς φιλανθρωπίας του, ὅσον εἶναι δυνατὸν ἐντελέστατα.

ς' Τὸ ἡμέτερον λογικὸν εὐρίσκει τὸν ὑπόγραμμὸν τῆς ἰδίας του ἀπασχολήτεως εἰς τοὺς σκοποὺς τοῦ Ποιητοῦ τοῦ παντός καθ' ὅσον αὐτοὶ ἐγνωρίσθησαν, ἢ εἶναι δυνατὸν νὰ γνωριθῶσι.

ζ' Ὅτι ὅσῳ ἐντελεστέρα γίνεται ἡ ἐκπαίδευσις τῶν ἀνθρωπίνων δυνάμεων, καὶ ὅσῳ ἁρμονικώτερα αὐταὶ συμφω-

νοῦσι πρὸς ἀλλήλας τὸσῳ πλησιέστερον εἰς τὸ παντέλειον ὄν φέρεται ὁ τρόφιμος.

Σημ. Ἄνδρες Ἕλληνες, δότε εἰς τὰ τέκνα σας καλὴν ἀνατροφήν, ὅ ἐστὶ χριστιανικῶς ἢ εὐαγγελικῶς ἠθικὴν καὶ ἐπιστημονικὴν· διὰ νὰ μὴ τὰ ἀναγκάζωσιν ἔπειτα ὡς ἄνδρους, οἱ νόμοι νὰ μαθάνωσιν ὅ,τι ἔπρεπε νὰ τὸ γινώσκωσι νηπιόθεν μῆτε νὰ βιάζωνται οἱ μεταγενέστεροι ἱστοριογράφοι νὰ γράψωσι τοιγάρτοι· πολλὰ ἐν ἑλλησιν εἰς Πατέρας ὑπὸ τέκνων ἀσχημονεῖται κ. τ. λ. Διονύς. Ἄλικρ. § 29 Β. β. Κ. 1.

§ 8 Ἡ δὲ εὐγενεστάτη ὅλων τῶν ψυχικῶν δυνάμεων τοῦ ἀνθρώπου εἶναι τὸ αὐτεξούσιον λογικόν· ἢ κατὰ τὸν Πλάτωνα νοῦς ὁ βασιλικός· « ὅστις ἔχει τὴν δύναμιν νὰ προσδιορίσῃ τὴν θέλησιν διὰ τῆς ἐλευθερίας, νὰ ἐκλέγῃ καὶ νὰ προτιμᾷ ὅτι ἐγνωρίσεν ὡς τὸ κάλλιστον καὶ ἀξιώτατον τὴν δύναμιν ἐκείνην θέλουσιν μᾶς διδάξῃ οἱ κανόνες τῆς Παιδαγωγικῆς θεωρητικῆς, πῶς νὰ τὴν ἐκπαιδεύωμεν καὶ νὰ τὴν ἀναπτύξωμεν πρὸ πάντων τῶν ἄλλων· ἀλλὰ καθὼς οἱ Παιδαγωγοὶ καὶ οἱ διδάτκαλοι πρέπει νὰ ἦναι ἐμβριθεῖς εἰς τὴν πραγματοποίησιν τῶν κανόνων καὶ παραγγελμάτων τῆς ἀνατροφῆς, τοιοῦτωτρόπως καὶ οἱ γονεῖς νὰ φέρωνται διὰ τὴν ἀνατροφήν τῶν τέκνων των.

Οἱ δὲ κυριώτεροι κανόνες ἐκάστης ἀγωγῆς εἶναι οἱ ἐξῆς.

§ 6 Ὁ α'. κανὼν μᾶς λέγει· « ἕκαστον τρόφιμον εἰς ἄνθρωπον νὰ τὸν ἐξυπνώμεν καὶ νὰ τὸν ἐκπαιδεύωμεν ὡς ὃν πεπρωτισμένον μὲ ψυχικὰ καὶ σωματικὰ προτερήματα. «

Ὁ β'. κανὼν » νὰ παρέχωμεν ἀπλότητα καὶ ἁρμονίαν εἰς τὴν ἐκπαίδευσιν του παριστάοντες εἰς αὐτὸν σαφῶς τὸν κατὰ φύσιν προσδιορισμὸν του, καὶ τὴν σχέσιν τῶν προτερημάτων του. «

Ὁ γ^ο κανὼν. » Ὅ,τι μέσον εἶναι χρήσιμον εἰς τὰ δίκαια τοῦ τροφίμου, ὡς λογικοῦ ὄντος, τοῦτο ἄς ἀπευθύνῃ τὴν ἀνεπτυγμένην ἢ ἐξυπνον δύναμιν εἰς πᾶν ὅ,τι φαίνεται ἀξίον τοῦ ἀνθρώπινου λογικοῦ. »

Ὁ δ. κανὼν » ἡ ἁρμονία τῆς θρησκευτικῆς καὶ χριστιανικῆς ἐλευθερίας μετὰ τὸ λογικόν, ἄς εἶναι ὁ ὄψιμος σκοπὸς του ἐπειδὴ εἰς αὐτὸν ἐπιτηριζέται ἡ εὐγενεστάτη ἢ ἠθικωτάτη, ἢ ἀπλουστάτη καὶ ἡ ὑψίστη ἀξία τοῦ ἀνθρώπου. »

§ 10 Ὅστις ἐνόησεν ὀρθῶς τὸ θεολογικῶς παιδαγωγικὸν ἀξίωμα. » τὰ παιδία νὰ τὰ ἀνατρέφωμεν πρὸς δόξαν Θεοῦ. ὁ τοιοῦτος ἐγίνε καὶ γίνεται ὠφελιμώτατος καὶ εἰς ἑαυτὸν καὶ εἰς τὸν πλησίον του. διότι ἀδύνατον νὰ ὑπάρξῃ ἄλλος ὑψηλότερος καὶ ἀξιώτερος σκοπὸς τῆς ἀνατροφῆς ἀπὸ ἐκεῖνον, ὅστις τὸν μὲν θεὸν τὸν ἀπαγγέλλει ὡς ἴδιόν του ἀντικείμενον, ἡμᾶς δὲ παραγγέλλει νὰ γινώμεθα μετὰ αὐτὸν ὅμοιοι.

§ 11. Πρὸς δὲ τούτοις εἰπόντες, ὅτι ἡ θεωρία τῆς παιδαγωγικῆς (§. 1.) διαίρεται εἰς σωματικὴν καὶ ψυχικὴν ἀγωγὴν, ἥδη πάλιν ἐπαναλαμβάνοντες λέγομεν, ὅτι ἡ μὲν σωματικὴ λέγεται καὶ φυσική· ἐπειδὴ ἄρχεται ἀπ' ἧς στιγμῆς, συλληφθῆ ὁ ἄνθρωπος, καὶ διαιρουμένη κατὰ τὰς ἡλικίας μᾶς διδάσκει τοὺς ἀνήκοντας κανόνας δι' ἐκάστην ἡλικίαν· ἡ δὲ ψυχικὴ, διαίρεται εἰς λογικὴν ἀγωγὴν, ἀφορώσαν τὰς λογικὰς τῆς ψυχῆς δυνάμεις, εἰς αἰσθηματικὴν, ἀφορώσαν τὴν ἐκπαίδευσιν τῶν αἰσθήσεων, τῶν αἰσθητηρίων καὶ αἰσθημάτων τῆς ψυχῆς, καὶ εἰς τὴν ἠθικὴν.

Ἀλλὰ καὶ ὡς πρὸς τὸ γένος θεωρουμένη, καλεῖται ἀγωγή τῶν παιδίων ἢ τῶν ἀρρένων, καὶ ἀγωγή τῶν κορασιῶν. Πρὸς δὲ τούτοις καὶ ὡς πρὸς τὴν ἐπικρατοῦσαν διαφορὰν τοῦ ἐπαγ-

γέλματος, καὶ τοῦ μέλλοντος προσδιορισμοῦ, θεωρουμένη διαίρεται εἰς τὴν τοῦ χωρικοῦ, τοῦ πολίτου, τοῦ στρατιώτου, τοῦ ἐμπόρου, τοῦ τεχνίτου, τοῦ πεπαιδευμένου, τοῦ ἱερέως, τοῦ εὐγενοῦς, τοῦ ἡγεμόνος κτλ.

§. 12. Ἐπειδὴ δὲ ἡ ἀνατροφή δὲν ἔπρεπε νὰ ἀφεθῆ εἰς τὸ αὐτόμακτον μῆτε εἰς τινὰ ἄλογον μηχανισμόν, διὰ ταῦτα σοφοὶ καὶ θεοσεβεῖς ἄνδρες φωτισθέντες καὶ διδασκέντες ἀπὸ τῶν σχολείων τῆς θείας Προνοίας τόσον ἀρχαῖοι, ὅσον καὶ νεώτεροι, ἔγραψαν γενικούς τινες κανόνας, καθ' οὓς δύναται τὸ ἀνθρώπινον γένος, καὶ κατεξοχὴν τὸ χριστιανικόν, νὰ ἀνατρέφῃται.

§. 13. Τὸ ἄθροισμα λοιπὸν αὐτῶν τῶν γενικῶν κανόνων λέγεται ἐπιστήμη τῆς παιδαγωγικῆς, ἢ θεωρητικὴ παιδαγωγική· καὶ ὅστις μὲν ἀπὸ τὴν σπουδὴν αὐτῆς ἀπέκτησε τὰς ἀπαιτούμενας γνώσεις διὰ τὴν θεωρίαν ἀπλῶς, ὀνομάζεται θεωρητικὸς παιδαγωγός, ἢ ἀπλῶς παιδαγωγικός, ὅστις δὲ, καὶ διὰ τὴν πρακτικὴν χρῆσιν, πρακτικὸς παιδαγωγός.

§. 14. Ἡ μὲν ἀξία ἐκάστης θεωρίας κρίνεται ἢ ἀπολύτως, καθ' ὅσον παρατηρεῖται τὸ ἀντικείμενόν της καὶ ὁ καθυπὸ σκοπὸς της· ἢ σχετικῶς κατὰ τὴν χρησιμότητα καὶ τὴν ἐνέργειαν τὴν παρ' αὐτῆς προξενηθεῖσαν ἢ προξενουμένην· ἡ δὲ ἐπιστήμη ἢ ἔχουσα ἀντικείμενον τὴν εὐγενεστάτην φύσιν ἀπὸ ὅσας γνωρίζομεν, ὃ ἐστὶ τὸν ἄνθρωπον, καὶ διὰ σκοπούμενον τὴν ἐξημέρωσιν αὐτῆς κατὰ τὴν ἐσωτερικὴν τῆς ἀξίαν, ὅχι μόνον δὲν εἶναι κατωτέρα μηδεμιᾶς ἄλλης, ἀλλ' ὑπερέχει καὶ πολλὰς ἄλλας. Ἐπειδὴ σοφώτατοι ἄνδρες ἐκάστου καιροῦ καὶ ἐκάστου πολιτευμένου ἔθνους, μᾶς τὸ ἐπληροφόρησαν διὰ τῆς πέρας, ὅτι τὸ πᾶν ἐξήρτηται ἐκ τούτου, τοῦ νὰ ἀνατραφῶσι, νὰ ἀναπτυχθῶσι, καὶ νὰ βελτιωθῶσι αἱ ἐνυπάρχουσαι εἰς τὸν ἄνθρωπον δυνάμεις καὶ τὰ φυσικὰ προτερήμα-

τα τῶν τῆς ψυχῆς ὅσον καὶ τοῦ σώματος, καὶ τοῦτο τίνε τρόπῳ νὰ γίνῃ καὶ ἕως εἰς ποῖον βᾶθμῶν, χωρὶς νὰ ἀμεληθῶσι, μᾶς ἔδωκαν τὴν καλλίστην εἰς τοῦτο εἰσαγωγὴν, καὶ κανόννας τοὺς δοκιμωτάτους.

Δὲν εἶναι δὲ ἴδιον τοῦ παρόντος νὰ καταριθμῶμεν τὰ ἐγκώμια τὰ ἀποδοθέντα εἰς τὸ ἐπάγγελμα τῆς παιδαγωγικῆς καὶ ἰδίως τῆς παιδαγωγίας καὶ διδακτικῆς· ἀλλ' ὅστις δὲν παρορμίζεται ἀπὸ τὴν μεγάλην ἀξίαν τοῦ παιδαγωγικοῦ ἐπαγγέλματος ὡς πρὸς τὴν ὑπόθεσιν τῆς ὁμοειδῶς ἐθνικῆς ἐκπαιδεύσεως, ὁ τοιοῦτος κἀλλίον μίαν ὥραν πρότερον νὰ ἐκλέξῃ ἄλλο ἐπάγγελμα.

§. 15. Ὅσον δὲ περὶ τοῦ ὅτι ἤθελον εὑρεθῆ ἢ εὑρίσκονται καὶ τινες ἀμφιβάλλοντες περὶ τῆς ἀξίας τῶν παιδαγωγικῶν θεωρημάτων καὶ κανόνων, οἵτινες ὅσον εὐγενεῖς σκοποῦς καὶ ἂν ἔχωσι, μὲ ὅλα ταῦτα εἰς τὴν πράξιν τοῦ βίου, δὲν ἐδύναντο ἴσως νὰ τοὺς πραγματοποιήσωσι, κατὰ τὸν ἰδικόντων σκοπὸν, περὶ τῆς κρίσεως τῶν τοιούτων δὲν πρέπει νὰ παραξενευόμεθα· ἐπειδὴ τοὺς τοιούτους ὁ ὀρθὸς λόγος τῶν πρακτικῶν φιλοσόφων τοὺς θεωρεῖ ὡς φαντάσματα.

§. 16. Ὅχι μόνον δὲ ἠμφισβήτουν περὶ τῶν ἀναμφισβητήτων κανόνων, ἀλλὰ, καὶ ἂν ἦτον δυνατὸν νὰ συνταχθῇ γενικὴ θεωρία τῆς παιδαγωγικῆς, προβάλλοντες ἐναντιολογίας, ἀναφερομένας εἰς ἐκάστην μὲν θεωρίαν, ἀλλὰ καὶ εἰς τὴν οὕτω πως καλουμένην νέαν παιδαγωγικὴν. Πρὸς δὲ τούτοις οἱ τοιοῦτοι ἀμφιβαλλόντες διὰ τὴν θεωρίαν ἐξ αἰτίας τῶν μικρῶν ἀποτελεσμάτων τῆς· ἀλλ' ἠγνῶν, ὡς φαίνεται, ὅτι ὅχι ἡ θεωρία αὐτῆς, ἀλλ' οἱ ἄνθρωποι εἶναι αἰτία, ὅταν αὐτὴ δὲν τελεσφορῇ, καὶ δὲν τιμᾶται ὡς τὸ ἀξιζει, καὶ δὲν παρα-

τῆρουν, ὅτι καὶ αἱ ἄλλαι ἐπιστημονικαὶ θεωρίαι δὲν τιμῶνται μήτε πραγματοποιοῦνται ὡς ἔπρεπε κτλ.

(ἀκολουθεῖ).

ΔΗΜΟΣΙΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΙΣ.

Περὶ ἑξαμηνιαίων ἐξετάσεων τῶν Δημοτικῶν Σχολείων.

Τὸ ἀρθ. 56 τοῦ νόμου τῆς 6/18 Φεβρουαρίου 1834 λέγει· Μετὰ πᾶσαν ἑξαμηνίαν καθυποβάλλεται ἡ σπουδάζουσα νεολαία εἰς ἐξέτασιν καὶ διορίζεται ἐπὶ τούτῳ παρὰ τῆς ἐπὶ τῶν Ἐκκλησιαστικῶν Γραμματείας τῆς Ἐπικρατείας ἐπιτροπὴ ἐξεταστικὴ καὶ προγράφεται ὁ καιρὸς καὶ ὁ τόπος αὐτῆς. Ἡ ἐξέτασις εἶναι δημοσία καὶ οὐδεὶς ἀποκλείεται τῆς εἰς αὐτὴν εἰσόδου.

Πρὸς ἐκτέλεσιν τοῦ ἀρθρου τούτου ἡ ἐπὶ τῶν Ἐκκλησιαστικῶν καὶ τῆς δημοσίου ἐκπαιδεύσεως Γραμματεία προσεδιόρισε τοῦ μὲν χειμερινοῦ ἑξαμήνου αἱ ἐξετάσεις νὰ γίνωνται τὸν Μάρτιον μῆνα, αἱ δὲ τοῦ θερινοῦ τὸν Αὐγούσον. Κατ' αὐτάς τὰς ἐποχὰς ὅλοι οἱ δημοδιδάσκαλοι εἶναι εἰς χρέος νὰ ἐκτελῶσι τὰς ἐξετάσεις κατὰ τὴν περὶ τούτων ἐγκύκλιον, ἀναφερόμενοι εἰς τὰς ἐπιτοπίους διοικητικὰς ἀρχὰς περὶ προσδιορισμοῦ τῆς ἐξεταστικῆς ἐπιτροπῆς καὶ τῆς ἡμέρας τῶν ἐξετάσεων. Ἡ ἐξεταστικὴ ἐπιτροπὴ κάμει τὴν ἔκθεσιν περὶ τοῦ ἀποτελέσματος τῶν ἐξετάσεων ὀνομάζουσα τοὺς ἀριεῦσαντας μαθητὰς καὶ δίδουσα καὶ τὰς πληροφορίας τὰς διαγεγραμμένας εἰς τὴν ἐγκύκλιον· οἱ δὲ μαθηταὶ οἱ τελειώσαντες τὴν περίοδον τῶν προπαιδευτικῶν μαθημάτων, μεταβαίνουνσι τότε εἰς τὸ Ἐλ-

ληνικά σχολεία, λαμβάνοντες παρά του διδασκάλου τὸ ἐξῆς ἀπολυτήριον.

ΣΧΟΛΕΙΟΝ ΔΗΜΟΤΙΚΟΝ (ΕΠΑΡΧΙΑΚΟΝ)
ΤΟΥ ΔΗΜΟΥ. . . . .

Ὁ . . . . . φοιτήσας τακτικῶς ἀπὸ τῆς . . . τοῦ μηνὸς . . . . . τοῦ ἔτους . . . μέχρι σήμερον, διήλθε τὴν περίοδον τῶν προπαιδευτικῶν μαθημάτων, διδαχθεὶς Ἀνάγνωσιν, Γραφήν, Ἀριθμητικὴν, Ἰερὰν Ἱστορίαν, Κατήχησιν, Γεωγραφίαν, Ἑλληνικὴν Ἱστορίαν, Καλλιγραφίαν, Γραμμικὴν Ἰχνογραφίαν, καὶ τὰς ἀρχὰς τῆς Γραμματικῆς καὶ Μουσικῆς, εἰς τὰ ὅποια ἐξετασθεὶς καὶ κατὰ τὰς παρούσας ἐξετάσεις, ἔδωκεν (ικανὰ ἢ τρανώτατα) δείγματα προόδου, ἀριστεύσας ἰδίως εἰς τὰ μαθήματα . . . . .

Ὅθεν δίδεται τὸ παρὸν εἰς αὐτὸν, δυνάμει τοῦ ὁποῦ δύναιται κατὰ τὰ διατεταγμένα νὰ καταταχθῆ ἤδη ἀκωλύτως εἰς Ἑλληνικὸν σχολεῖον.

Ἐν . . . . . τὴν . . . . .

Ὁ Δημοδιδάσκαλος

Ὁ Πρόεδρος τῆς ἐξεταστικῆς
Ἐπιτροπῆς

Παρατηρήσεις ἐπὶ τοῦ ἠθικοῦ τοῦ λαβόντος τὸ παρὸν (οἷον εὐπειθῆς, ἐπιμελῆς, φιλόπονος, φοιτῶν τακτικῶς, εὐτακτος κτλ.)

Ἡρίσευσε (τοςάκις) κατὰ τὰς Γενικὰς ἐξετάσεις εὐδοκίμως ἰδίως εἰς τὰ μαθήματα . . . . .

Τὸ ἀνωτέρω δίδεται τυπωμένον εἰς τὸν ἀπολυόμενον μαθητὴν. Ὁ διδάσκαλος γράφει μόνον τὸ ὄνομα καὶ ἐπάνυμον κτλ. ὅσα εἶναι σημειωμένα μὲ στιγμας, καὶ διαγράφει ἢ ὀβελίζει τὰ

ὅσα μαθήματα δὲν ἐσπούδασεν ὁ μαθητῆς, καθὼς καὶ ὅσας ἠθικὰς ιδιότητας δὲν ἔχει.

Βραβεῖα πρὸς ἐνίσχυσιν τῶν δημοδιδασκάλων διοριζόμενα παρά τῆς
Φιλεκπαιδευτικῆς Ἐταιρίας.

Ἡ ἔταιρία αὕτη συστηθεῖσα ἐν Ἀθήναις κατ' ἔγκρισιν τῆς Α. Μ. ἀπὸ τὰ τέλη τοῦ 1836. ἐπὶ σκοπῷ τοῦ νὰ προάξῃ τὴν στοιχειώδη ἐκπαίδευσιν, ἔχει τὰ ἐξῆς ἀντικείμενα κατὰ τὸν διοργανισμὸν αὐτῆς. α'. Τὸ νὰ εὐκολύνῃ τὴν πρόοδον τῶν δημοτικῶν σχολείων καὶ τὴν διάδοσιν τῆς στοιχειώδους παιδείας μεταξὺ τοῦ λαοῦ κατὰ τὸν τῆς 6 (18) Φεβρουαρίου 1834 περὶ δημοτικῶν σχολείων νόμον. — β'. Νὰ προμηθεύῃ τὰ ἀναγκαῖα πρὸς τοῦτο στοιχειώδη βιβλία.— γ'. Νὰ ἐνισχύῃ καὶ ν' ἀνταμοιβῇ τὴν ἐπιμέλειαν τῶν δημοδιδασκάλων δι' ἐνιαυσίων βραβείων.— δ. Νὰ φροντίξῃ περὶ τῆς τελειοποιήσεως τῆς μεθόδου τοῦ διδάσκειν καὶ ν' ἀνταμοιβῇ τοὺς τελειοποιούντας αὐτὴν τὴν μέθοδον, ἢ ἐρευνῶντας ἄλλας τελειότερας. — ε. νὰ βοηθῇ εἰς τὸν πολλαπλασιασμὸν τῶν δημοτικῶν σχολείων, ὅταν οἱ πόροι αὐτῆς συγχωρῶσι τοῦτο.

Ἡ ἔταιρία αὕτη, ἐνεργοῦσα πρὸς τὴν ἐπιτυχίαν τοῦ σκοποῦ τῆς ἐτύθησεν εἰς Ἀθήνας ἐν πρότυπον σχολεῖον, ὅπου διδάσκονται δέκα ὑπότροποι αὐτῆς ἐπὶ σκοπῷ νὰ γένωσι διδασκάλισαι εἰς τὰς ἐπαρχίας· ἐξέδωκε 5 ἢ ἐξ εἰδῶν βιβλία, εἰς 20 χιλ. ἀντίτυπα· καὶ ἐδιώρισεν 8 βραβεῖα 4 πρώτης καὶ 4 δευτέρας τάξεως πρὸς ἐνίσχυσιν τῶν δημοδιδασκάλων διὰ τὸ ἔτος 1837, καὶ ἄλλα τοςάκις διὰ τὸ 1838. Τὰ βραβεῖα

ταῦτα συνίστανται εἰς συγγράμματα διάφορα τῶν προπατόρων μας, καὶ ἄλλα βιβλία χρήσιμα εἰς τοὺς δημοδιδασκάλους χρυσοδέτα καὶ φέροντα ἐπιγραφὴν Φιλεκαπιδ. Ἐταιρείας βραβεῖον Α (ἢ Β) τάξεως, καὶ ἐδόθησαν διὰ τῆς ἐπὶ τῶν Ἐκκλησιαστικῶν καὶ τῆς δημοσίου ἐκπαιδεύσεως Γραμματείας εἰς τοὺς ὅσοι κατὰ τὰς ἐξαμηνιαίας ἐξετάσεις τοῦ 1837 ἀνέδειξαν μαθητὰς περισσοτέρους εἰς περισσότερα μαθήματα προοδεύσαντας. Ἐκρίθησαν δ' ἄξιοι τῶν μὲν τῆς Α. τάξεως οἱ κ. κ. ἐπαρχικοὶ δημοδιδάσκαλοι Ἄργους (Ν. Φαντρίδης, Ναυπλίου Α. Ἰωαννόπουλος, Χαλκίδος Ν. Μάγνης, Καλαμῶν Γ. Καλλιτσῆς. Τῶν δὲ τῆς Β. οἱ κ. κ. ὁ δημοδιδάσκαλος Ἀταλάντης Χριστόφορος Ἀλεξάνδρου, ὁ τῆς Πάρου Ν. Ψαράυτης, ὁ τῆς Κυπαρισσίας Ν. Πετροπούλης, καὶ ὁ τῶν Π. Πατρῶν Κ. Μπογιατζόγλου. Τῶν δὲ βραβεῖων τῶν ὀρισθέντων διὰ τὸ ἔτος 1838, τίνες ἐκρίθησαν ἄξιοι ὑπὸ τῆς Γραμματείας ἀγνοοῦμεν ἅμα δὲ μάθωμεν καὶ τούτων τὰ ὀνόματα, ἐέλπομεν τὰ δημοσιεύσει πρὸς εὐχαρίστησιν τῆς περιεργείας τῶν ἀναγνωστῶν μας.

ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑ.

(ἴδε σελ. 21).

Στοιχεῖα Παιδαγωγίας ἐρανισθέντα καὶ ἐκδοθέντα ὑπὸ Δῆμ. Γκανῆ εἰς 3 τμήματα Δευτέρα ἔκδοσις (ἐν Πέτρῃ 1835.)

Ὁ κ. Γκανῆς συναρίσθη τὰ ἀνωτέρω ἀπὸ τὰ ὅποια ἐξέδωκε Παιδαγωγικὰ μαθήματα ὁ κ. Κομητᾶς. Τὸ ἀ τμήμα ἢ τομίδιον περιέχει ἀλφαβητᾶριον, περὶ τῶν 5 αἰήσεων, περὶ ἀριθμῶν, περὶ μηνῶν καὶ ἀριθμῶν περὶ ὀρ-

θῆς ἀναγνώσεως κ'λ. Περὶ καθηκόντων καὶ περὶ συμπεριφορᾶς; Μύθους τινὰς καὶ Διηγήματα ἠθικὰ. τὸ δὲ δευτερον περιέχει ἐπιτομὴν Ἱεραῶς Ἱστορίας καὶ τὴν Κατήχησιν τοῦ Κομητᾶ· τὸ δὲ τρίτον ἀριθμητικὴν.

Τὸ βιβλίον μᾶς φαίνεται ἱκανῶς χρήσιμον, ἂν οἱ διδάσκαλοι δὲν ἀκολουθῶσι τὴν ὀποῖαν ὁ ἐρανιστῆς ἔδωκε τάξιν εἰς αὐτὸ ἀλλὰ δίδουσι εἰς τοὺς μαθητὰς ἐκ τῶν διαφόρων τμημάτων μέρη ἀνάλογα μὲ τὰς δυνάμεις των. Ὁ δὲ κ. Γκανῆς νομίζομεν ὅτι ἤθελεν πράξει ὠφελιμώτερα, ἂν τὰ τοῦ Ἀλφαβηταρίου ἐξέστεινε περισσότερον κατὰ τὸ ὅποιον εἶχεν ὑπ' ὄψιν του ὑπόδειγμα, καὶ ἔπειτα ἂν ἔταπτεν εἰς τὸ γ' τμήμα τὰ τῆς Ἱεραῶς Ἱστορ. καὶ Κατηχίσεως. Τρίτη ἔκδοσις τοῦ βιβλίου τούτου ἔγινεν ἤδη ὑπὸ τοῦ ἐνταῦθα τυπογράφου Κ. Γκαρμπολά, καὶ πωλεῖται παρ' αὐτοῦ εἰς τὰ βιβλιοπωλεῖα του, τῶν Ἀθηνῶν, Σύρας, Ναυπλίας καὶ Η. Πατρῶν.

— Στοιχεῖα Παιδοδηγίας ἢ Παιδαγωγίας συλλεχθέντα καὶ ἐκδοθέντα χάριν τῆς Ἑλληνικῆς νεολαίας ὑπὸ Χριστοδούλου Γκιούρτη. Ἐν Ναυπλίῳ ἐκ τῆς Τυπογραφίας .Κ. Τόμπρα κλ. 1833 — Εἰς τὴν Παιδοδηγίαν του ὁ κ. Γκιούρτης ἔλαβεν ὁδηγούς κυρίους τὰ τῶν κ. Κομητᾶ καὶ Γκανῆ βιβλία καὶ τὴν τοῦ Δαρβάρεως Χρηστομάθειαν, ἐκ τῶν ὁποίων ἠρανίσθη. Δὲν περιέχει δὲ τὸ βιβλίον ἀλφαβητᾶριον, διότι ὑποθίτει τοὺς μαθητὰς ἀναγινώσκοντας ὅπως οὖν ἐλευθέρως. Ἀρχίζει ἀπὸ μίαν τρόπον τινὰ προεισαγωγὴν, περιέχουσαν διαφόρους γνώσεις εὐλήπτους ἐκ τοῦ Ἀλφαβ. τοῦ Γκανῆ καὶ τοῦ Κομητᾶ· ἡ δὲ ἐπιγραφή ἢ διδομένη εἰς αὐτὰς «προϋπάρχουσαι ἰδέαι» εἶναι ἀρκετὰ παράδοξο; καὶ ἀκατάληπτο;. Μετὰ ταύτας ἔρχεται τὸ πρῶ-

(M 3043)

τον μέρος τοῦ βιβλίου περιέχον εἰσαγωγὴν Γραμματικὴν εἰς τὴν ἑσθὴν ἀνάγνωσιν. τὸ β. μέρος περιεχει Διαλόγους, ἐπωφελεῖς Διηγήσεις, ποικίλας Ἱστορίας καὶ μύθους ἐκλεκτοῦς· τὸ τρίτον περὶ ἀτμοσφαιρας περὶ τῆς Γῆς καὶ τῶν Ζώων, περὶ φυτῶν καὶ Μετάλλων, περὶ θαλάσσης καὶ ναυτιλίας κ.λ. τὸ δ' περιέχει τὸ περὶ συμπεριφορᾶς τοῦ Κομητᾶ, κατόπιν τῆς ὁποίας εἶναι περὶ ἀσθενειῶν τοῦ σώματος, ἔπειτα παραγγέλματα διὰ σίχων, Γνωμικὰ σύντομα, καὶ τέλος ὁ Πυθαγορικὸς Πίναξ. Ὁ κ. Γιούρτης, ἂν ἐγνώριζε τὰ ἐκδοθέντα πρὸς χρῆσιν τῶν δημοτικῶν σχολείων πρὸ ἑνὸς ἡδὴ ἔτους, ἤθελε στοχασθῆ περιττὸν τὸ γ' καὶ δ' μέρος τῆς Παιδοδηγίας του, καὶ ἀντ' αὐτῶν ἤθελε τάξει ἄλλα ἐκ τῶν ὅσα οἱ μαθηταὶ μας δὲν ἔχουσιν ἀνά χεῖρας. Ὅπως καὶ ἂν ἦναι, ὁ κ. Γιούρτης ἔκαμε μίαν συλλογὴν ἱκανῶς χρησίμη, ὡς πρόχειρον εἰς τοὺς μαθητὰς τοῦ β. τμήμ. τῆς Π. τάξεως πρὸς χρῆσιν τῶν ὁποίων καὶ τὴν συζαίνομεν εἰς τοὺς δημοδιδασκάλους. Προτρέπομεν δὲ τὸν κ. Γιούρτην εὐλικρινῶς, ὅτι ἂν ἔχη ἔτι ἔρσειν νὰ ἐκδώσῃ καὶ ἄλλο τι παιδοδηγίας, εἶναι συμφερώτερον νὰ συλλέγῃ ἀντιγράφων πισῶς χωρὶς νὰ προσθέτῃ γράφων αὐτὸς τίποτε ἰδίον του.

Ψυχολογία τῶν Παίδων.

Μεταφρασθεῖσα ὑπὸ Θ. καὶ ἐκδοθεῖσα ἐπιμελεῖα τῆς Φιλεκαπαιδευτικῆς Ἑταιρίας.

Τὸ βιβλίον τοῦτο εἶναι ἄξιον λόγου καὶ ἀναγκαῖον νὰ εἰσαχθῆ εἰς τὰ σχολεῖα μας. Ὅχι μόνον εἰς τοὺς παῖδας εἶναι ὠφέλιμον, ἐπειδὴ διδάσκονται πολλὰ περὶ τῶν ἰδιοτήτων τῶν σωμάτων καὶ διὰ τούτων φθάνουν καὶ εἰς τὴν

ακτανόητιν τῆς ὑπάρξεως τοῦ ἀύλου ὄντος τοῦ ἐμψυχόνοντος τὸν ἄνθρωπον, ἀλλὰ καὶ εἰς τοὺς διδασκάλους γίνεται τὸ βιβλίδιον χρησιμώτατος ὁδηγός. Ὅταν γνωρίσωσι τὴν μέθοδον αὐτοῦ τοῦ β. βιβλιδίου οἱ διδάσκαλοί μας δύνανται νὰ τὴν μεταχειρίζονται εἰς τὸ ν' ἀναπτύσωσι τὰς ιδέας τῶν μαθητῶν, συνδιαλεγόμενοι μετ' αὐτῶν κατὰ τὸν ὅμοιον τρόπον περὶ διαφόρων ἀντικειμένων.

Περὶ ἰδιαιτέρων καθηκόντων τοῦ διδασκάλου.

(Συνέχεια ἴδε Σελ. 24.)

Εἶναι ἀξιοκατάκριτος καὶ γελοῖος ὁ διδάσκαλος, ὅστις θυμίνει καὶ ραβδίζει ἀνηλεῶς τὰ ἐμπροσθὴν του ἄγνωθα παιδία, καθὼς καὶ ὁ ἰατρός, ὅστις ἤθελεν ὀργιζέσθαι μετὸς ἀσθενεῖς του καὶ τοὺς ὑβρίζει, διότι ἀσθενοῦσι. Τινὲς τῶν διδασκάλων δικαιολογοῦσθε τοὺς ραβδισμοὺς καὶ τὰς σκληρὰς τιμωρίας, προφασιζόμενοι ὅτι οἱ πολλοὶ τῶν γονέων οὕτως ἔχουσι συνηθεισμένα τὰ τέκνα των. Τῶ ὄντι οἱ ἀπαίδευτοι αὐτὸν τὸν βάρβαρον τρόπον καὶ ἐξαχρειωτικὸν τοῦ λογικοῦ ἀνθρώπου μεταχειρίζονται· ἀλλὰ τὸ τοιοῦτον εἶναι ἀποτέλεσμα τῆς κακῆς ἀνατροφῆς ἐκείνων ἀπόκειται δὲ εἰς τοὺς διδασκάλους νὰ ἐλαττώσωσι, ν' ἀποκόψωσι τὸ κακὸν, ὅχι δὲ νὰ τὸ ὑποσφριζώσιν ἢ νὰ τὸ αὐξάνωσιν. Αὐτοὶ χρεωστῶν ἡμέρωσ καὶ πράως νὰ νοθετώσιν, νὰ ἐπιπλήττωσι, ἢ καὶ νὰ τιμωρῶσιν ἐνίοτε μεταχειριζόμενοι ἐπιπλήξεις καὶ τιμωρίας, αἱ ὁποῖαι δύνανται νὰ βελτιώσωσι τὸ ἠθικόν, ὅχι νὰ τὸ ἐξαχρειώσωσιν· αἱ ὁποῖαι εἶναι καλὰ

νά εμπνέωσιν εἰς τοὺς μαθητὰς συστολήν, σέβας καὶ ἀγάπην πρὸς τὸν διδάσκαλον, ὄχι φρίκην, μίσος καὶ ἀποστροφήν. Ὁ διδάσκαλος ἐπιπλήττων ἢ καὶ ποινὰς ἐπιβάλλων, πρέπει νὰ φαίνεται ἡμερὸς τὸ πρόσωπον καὶ ἀτάραχος, ἢ σοβαρὸς καὶ ἔντονος, ἀλλὰ ποτὲ ἐξηγριωμένος ἀπὸ τὸν θυμὸν. Ὁ ἄγριος θυμὸς, οἱ βαβδισμοὶ, αἱ σκληραὶ καὶ ἀπάνθρωποι ποιναὶ, ἐν ᾧ βλάπτουσι πολὺ εἰς τὸ ἦθ καὶ τὸν παῖδων, κινδυνεύουν ἀκόμη καὶ εἰς ἄλλα κακὰ ἀθεράπευτα νὰ φέρωσιν. Ἐχομεν πρόσφατα παραδείγματα, θλιβερά, ὅτι διδάσκαλοι ὀργίλοι καὶ ἀπερίσκεπτοι ὑπέπεσαν εἰς πολλὰ ἀτοπήματα καὶ εἰς φόνους, προσέτι ἀκουσίως, καὶ ἔνεκα τούτων ἐσύρθησαν ὡς ἐγγληματίαι εἰς δικαστήρια καὶ κατεδικάσθησαν. Πρὸς ἀποφυγὴν ὅλων τούτων τῶν κακῶν οἱ διδάσκαλοι ἔχουν συμφέρον νὰ ἐπιβάλλωσιν εἰς ἑαυτοὺς ὡς χρέος ἀπαράβατον τὸ νὰ μὴ ἀνατείνωσι ποτε χεῖρας ἐπὶ τῶν μαθητῶν, ἀλλὰ νὰ μεταχειρίζονται ἡμέρω, καὶ ὄχι πολλὰ συνεχῶς τὰς δικταταγμένας ἐκείνης πειθαρχικὰς ποινὰς, λαμβάνοντες ὑπ' ὄψιν πάντοτε τὴν ἡλικίαν, τὸ ἦθος καὶ τὴν εὐαισθησίαν τοῦ ἀμαρτάνοντος.

Τέλος ὁ διδάσκαλος καὶ εἰς τὴν ἰδιαιτέραν αὐτοῦ διαγωγὴν χρῶσαί νὰ ἦναι προσεκτικώτατος, ὥστε νὰ ἦναι ἀνεπιληπτος. Πρέπει νὰ ἦναι χρηστότης καὶ τίμιος, αὐστηρὸς εἰς τὰ ἦθη του, μέτριος εἰς τὰς ἐπιθυμίας του, σώφρων καὶ ἐγκρατὴς εἰς τὰ πάθη του, προσεκτικὸς εἰς τοὺς λόγους καὶ εἰς τὰς πράξεις του, ἀπορρέγων πᾶν ὅ,τι δύναται νὰ προσβάλλῃ τὰς ἰδέας καὶ προλήψεις τῶν περὶ αὐτὸν, ἢ εἰσπράττει νὰ ὀλιγοσέσῃ τὴν ὑπόληψιν καὶ τὸ χρωσόμενον σέβας εἰς τὸ διδασκαλικὸν ἐπάγγελμα. Διότι ὁ διδάσκαλος, ὅστις ὡς ἐκ τῶν λόγων καὶ ἔργων του δὲν χεῖρει τὴν ἀπει-

τουμένην ὑπόληψιν, δὲν θάλει δυναθῆ ποτὲ νὰ κατορθώσῃ τι ἄξιον λόγου πρὸς τὴν ὀρθὴν ἀνατροφὴν τῶν μαθητῶν του, καὶ ἂν διδάσκῃ καλὰ καὶ ὀρθά. Ἡ ὑπόληψις καὶ τὸ σέβας φέρει τὴν πίσιν καὶ ὑπακοήν· τὰ δὲ ἔργα σύμφωνα ὄντα μὲ τὴν διδακτικίαν γίνονται εἰς τὰ παῖδια τύπος διαγωγῆς καὶ χαλινὸς τῶν ἀτάκτων ὀρέξεών των.

Ὁ διδάσκαλος, ὅστις δὲν προσέχη νὰ βάλῃ εἰς πράξιν τὰ ἀνωτέρω, ὅπως ἐπὶ τῶν παιδῶν ἡ ἐκκνώθη καὶ ἂν ἔχη, θέλει ἀναντιρρόθως ἀποτύχει τὸ σκοπούμενον τῆς ὀρθῆς ἀνατροφῆς. Ἴσως δυναθῆ νὰ δείξῃ τινὰς μαθητὰς προκομμένους εἰς τὰ γράμματα, ὄχι ὅμως καὶ ἀνθρώπους ἡμέρους, χρησούς, τιμῶν, καὶ ἐναρέτους.

Σχολεῖα Κωφαλάων.

Ἡ ἱατρικὴ δὲν δύναται μέχρι ταῦθα νὰ εὕρῃ τὴν αἰτίαν τῆς κωφώσεως· ἐπειδὴ τὸ αὐτίον σύγκειται ἀπὸ τόσον μικρὰ ὄργανα, τὰ ὅποια κινούμενα ἀπὸ τὸν ἀέρα μεταδίδουσι τὸν ἦχον διὰ τοῦ ἀκουστικοῦ νεύρου εἰς τὸν ἐγκέφαλον, ὥστε ἡ παραμικρὰ αὐτῶν σύγκυσις καταπαύει τὴν ἀκοήν. Ἄλλ' ἡ κώφωσις προέρχεται καὶ ἀπὸ τὴν παραλυσίαν τοῦ νεύρου, ἀπὸ διαφόρους δερματικὰς νόσους, φλογώεις τοπικὰς, χοιράδας κτλ. Συμβαίνει δὲ μάλιστα κατὰ τοὺς πρώτους χρόνους τῆς ζωῆς, ἐπειδὴ τότε ἡ κωφαλή εὐρίσκειται εἰς μεγάλην ἐνέργειαν, τὸ ὅποῖον ἀποδεικνύεται καὶ ἀπὸ τοὺς ἀχῶρας καὶ τόσα ἄλλα ἐξάνθηματα, εἰς τὰ ὅποια ὑπάκειται. Ὅποιαδήποτε ὅμως καὶ ἂν ὑπάρχῃ ἢ ἐκ γενετῆς κώφωσις, εἴτε κληρονομικὴ, εἴτε ἀποτέλεσμα ἐνδομήτρου ἀρρώστιας, φέρει πάντοτε ὡς ἀφευκτον παρα-

κολοσθήμα, τὴν ἀριστίαν ἢ βουβαράαν. Αναφέρονται τινὰ παραδείγματα εἰς τὴν ἱστορίαν κωφότητος νευρικῆς, τὴν ὁποίαν οἱ πάσχοντες, ἄφρωνι ἕως τότε, τεταραγμένοι ἀπὸ κἀνὲν σφοδρὸν πάθος ἐξάκρως ὠμίλησαν, καθὼς ὁ υἱὸς τοῦ Κραίσου· ἀλλὰ δὲν εὐρίσκομεν καμμίαν μαρτυρίαν ὅτι οἱ ἀρχαῖοι εἶχον ἐφεύρει τὸν τρόπον νὰ ἐκπαιδεύσωσι καὶ νὰ καταστήσωσι μάλιστα ὠφελίμους εἰς τὴν κοινωνίαν τοῦς κωφαλάλους καὶ τοῦς τυφλοῦς, καθὼς κατώρθωσαν οἱ νεώτεροι.

Μεταξὺ τῶν φιλανθρώπων ἀνδρῶν, ὅσοι ἐδόθησαν εἰς τὴν παιδαγωγίαν τῶν κωφαλάλων, κἀνεὶς δὲν ἔχει φήμην τόσον κοινὴν, ὅσον ὁ Ἀββᾶς Δελεπέ. Τὸ πρῶτον σχολεῖον τῶν κωφαλάλων συστήθη εἰς τὰ Γάδαιρα, πόλιν τῆς Ἰσπανίας, ἀπὸ τὸν ἰάκωβον Ρόδογον Περσίρον, ὅστις εἶχε λάβῃ τὰς πρώτας τῆς μεθόδου αὐτοῦ ἀρχὰς ἀπὸ τὸν συμπατριώτην αὐτοῦ Φεργισόν. Ἀλλὰ τὸ κατὰστημα τοῦ Περσίρου δὲν εὐδοκίμησεν. Ὅθεν ἐξέκασθη ν' ἀναχωρήτῃ εἰς τὴν Γαλίαν, ὅπου ἐπέτυχεν ἐξ ἐναντίας τόσον, ὥστε ἐπεψηφίσθη μὲν ὁ διδασκτικὸς αὐτοῦ τρόπος ἀπὸ τὴν ἀκαδημίαν τῶν ἐπιστημῶν, ἔλαβε δὲ ὁ ἐφευρέτης βασιλικὸν δίπλωμα καὶ σιτηρέσιον καὶ βαθμὸν διερμηνέως.

Ἄλλ' ὁ Περσίρος οὗτος· ἐκράτει μυστικὴν τὴν μέθοδόν του, ἥτις διαφέρει κατὰ πάντα ἀπὸ τὴν συνειθιζομένην σήμερον. Οἱ ἄλλοτε κωφαλάλοι αὐτοῦ μαθηταὶ διώρθοναν τὰς λέξεις καὶ συνωμίλουν μάλιστα εὐκρινῶς. Οἱ ἀγχινούστατοι μάλιστα ἐξ αὐτῶν κατελάμβανον ἀμέσως τὸ νόημα καὶ ἀπὸ τὴν κίνησιν αὐτῆν τῶν χειλέων.

Τοῦτο ἤθελε φανῆ καὶ εἰς ἐμὲ παράδοξον, ἂν δὲν ἐγινόμεν αὐτόπτης τοῦ πράγματος. Ὅλοι ὅσοι ἔτυχε νὰ διδαχθῶσι

τὴν ἰατρικὴν εἰς τὴν Γαλίαν, ἕως δὲ καὶ ἐκεῖνοι ὅσοι ξένων ἀκαδημιῶν μαθηταὶ ἔλαβον καιρὸν νὰ σπουδάσωσι τῶν Γάλλων ἰατρῶν τὰ θετικὰ συγγράμματα, ἐνθουμοῦνται ὅτι μεταξὺ τῶν εὐδοκιμούντων κατ' ἐξοχὴν εἰς Παρισίους τὴν σήμερον διὰ τὴν ἀκρίβειαν τοῦ διαγνωστικοῦ, τὰς βελείας σκέψεις, καὶ τὴν γλαφυρότητα τῆς φράσεως εἰς τὴν παράδοσιν εἶναι ὁ Chomel. Ὁ ἐξοχώτατος λοιπὸν ἰατρός οὗτος ἔχει καὶ πατέρα καὶ ἀδελφὸν κωφαλάλους. Ἐλθὼν ἐστατικὸς τῶντι ποτὲ ὅτε καθήμενος εἰς τὴν τράπεζαν εἶδον τὸν πατέρα χειρονομοῦντα, ἐνθ' εἰς ἓκ τῶν συνδαιτυμένων διάβασε τινα ἐφημερίδα εἰς τὸ τέλος τοῦ δείπνου. Ἐλαβον περιέργειαν νὰ μάθω τί ἤθελε νὰ παραστήσῃ, καὶ ἐπληροφορηθὴν ἀπὸ δύο τρεῖς τῶν παρευρισκομένων, οἱ ὁποῖοι ἐγνώριζον τὴν δακτυλογίαν, ὅτι τίποτε σχεδὸν δὲν ἐλάνθασε τὸν ἀγχίνου τοῦτον ἀνθρώπον ἀφ' ὅσα ὁ ἄλλος ἀνεγίνωσκεν, ἀλλ' ἐμάντευσεν ἀκριβῶς ὅλην τὴν ἔννοιαν ἀπὸ μόνην τὴν κίνησιν τῶν χειλέων, ἐπειδὴ ἦτον ἐκ γενετῆς κωφὸς καὶ ἄλαλος.

Ἄλλ' ἐπανέρχομαι ἤδη εἰς τὸ προκείμενον. Οἱ μαθηταὶ τοῦ Περσίρου συνωμίλουν μὲ τοῦς ἄλλους δι' ἀλφαβήτου χειρονομικοῦ. Θέλοντες νὰ λογαριάσωσι μετεχειρίζοντο ἀριθμητικὴν τινα μηχανὴν ἀνάλογον μὲ τὴν ἐπινοηθεῖσαν ἄλλοτε ὑπὸ τοῦ Πασκάλ· ἐγίνοντο δὲ τέλειοι ἐντὸς τριῶν ἢ τεσσαρῶν χρόνων.

Ἡ ἐπιτυχία τοῦ Περσίρου ἐγέννησε πολλοὺς συναγωνιστάς, μεταξὺ τῶν ὁποίων πρῶτον μάλιστα κατέχει τόπον ὁ Ἀββᾶς Δελεπέ ἀφιερωθεὶς ὄχι ἀπὸ φιλαυτίαν, ἀλλ' ἀπὸ φυσικὴν καὶ ἐνδιάθετον κλίσιν εἰς τὸ ἱερὸν τοῦτο τῆς διδασκαλίας τῶν κωφαλάλων ἔργον. Ὅθεν δὲν ἄργησε νὰ προ-

θάλη και νέα σημεία μεθωδικώτερα διά των ιδεών την έκφρασιν.

Ὁ Ἀββᾶς ἦτο δυστυχής· εὐρήκεν ὁμοῦ προθύμους νά τόν βοηθήσωσι μεγάλους και γενναίους ἄνδρας, ὁποῖα, ὁ δούξ τοῦ Πενδιέθρ. Ὄθεν ἐγέμισε τὸ νεοσύστατον αὐτοῦ σχολεῖον ἀπὸ κωφάλαους μαθητάς. Ἐξ ἧ δὲ ἐν μέσφ αὐτῶν ὡς πατήρ· πολλάκις ἐφάνετο σκεπασμένος μὲ βράκη εὐτελεῆ, ἐνῶ οἱ ὑπάτροφοι αὐτοῦ ἦσαν καλῶς ἐνδύμενοι. Εἶναι περιττὸν νὰ εἴπωμεν ὅτι ὁ Ἀββᾶς εὐρίσκετο εἰς πόλεμον· μὲ τὴν οἰκογένειάν του, ἐπειδὴ ἐδαπάνα τὴν ὀλίγην αὐτοῦ περιουσίαν ἀπειδῶς διά νὰ ἐξασφαλίση τὴν ὑπαρξιν και τὴν ἀνατροφὴν τοῦ λογικοῦ τούτου ποιμνίου. Ἄλλ' ἡ ἀρετὴ δὲν μένει ποτὲ ἀναντιβράβευτος· ὅπου και ἂν κρυφθῆ διασκορπίζεται και μακρὰν ἢ φήμη της, καθὼς ἡ εὐωδία τῶν σκεπασμένων πολλάκις ἀπὸ ἀκάνθιας ἴων εἰς τοὺς ἀγρούς. Ἡ μεγάλη αἰκατερίνα ἐστειλε διάφορα δῶρα πρὸς τὸν φιλάχθον τοῦτον ἄνθρωπον, τὰ ὁποῖα ὅμοῦ αὐτὸς ἀπέβαλεν εὐγνωμόως, ἐπιθυμῶν μᾶλλον νὰ δεχθῆ ἓνα κωφάλαον παρά τοὺς θηταυροὺς ὄλους τῆ, νέας ταύτης Σεμιράμιδος.

Ὁ Ἀββᾶς Δελεπέ δὲν πρόεθεσε νὰ ἰδῆ προστατευόμενον ἀμέσως ἀπὸ τὴν Γαλλικὴν Κυβέρνησιν τὸ σύστημα του, καθὼς εὐτύχησε κατίπιν ὁ Ἀββᾶς Σικάρδ, ὅστις διεύθυε τὸ ἐν Παρισίοις τῶν κωφάλαων σχολεῖον πολλοὺς χρόνους.

... (ἀκολουθεῖ).

ΜΑΘΗΜΑΤΑ

Χάριν τῶν δημοδιδασκάλων και τῶν γονέων.

Περὶ τῆς Ἀτμοσφαιρας.

(Συνέχεια ἰδὲ Σελ. 28.)

Τῷ ὄντι ὁ ἀήρ εἶναι συνθλιπτός και ἐλαστικός, τουτέστι ἐμπορεῖ νὰ κατέχη ὀλίγην ἢ πλειοτέραν ἔκτασιν συνθλιβόμενος ἢ ἀφινόμενος ἄθλυπτος. Ἀλλὰ τὰ κατώτερα στρώματα τῆς ἀτμοσφαιρας καταθλιβόμενα ὑπὸ τῶν ἐπικειμένων, ἐπεταὶ νὰ ἦναι πυκνότερα και βαρύτερα· τὰ δὲ ὑψηλότερα νὰ ἦναι ἐλαφρότερα· ὅστε ἂν τις ἀρῶ ὑψωθῆ ἐν διάστημα, ἰδῆ καταπίπτοντα τὸν ὑδράργυρον ἓνα δάκτυλον, πρέπει πάλιν νὰ ἀναβῆ πλειύτερον τοῦ πρώτου, διά νὰ καταπέση ἄλλον ἓνα δάκτυλον ὁ ὑδράργυρος. Νομίζουσι δὲ οἱ σοφοί, ὅτι τὸ ὀλόκληρον ὕψος τῆς ἀτμοσφαιρας δὲν ὑπερβαίνει τὸ ὕψος 18 ἢ 20 λευγῶν.

Ἡ δὲ διαφορὰ τῆς πυκνότητος τῶν τῆς ἀτμοσφαιρας στρωμάτων εἶναι κατὰ μέγα μέρος ἡ αἰτία τοῦ κρούους, τὸ ὅποῖον αισθάνεται τις εἰς μεγάλα ὕψη· ἐπειδὴ ἐκεῖ ὁ ἀήρ ὦν ἀριότερος διαπεράται ὑπὸ τῶν ἡλιακῶν ἀκτίνων χωρὶς νὰ θερμανθῆ ὑπ' αὐτῶν ἐπαισθητῶς. Διά τοῦτον τὸν λόγον τὰ ὑψηλότερα ὄρη, και αὐτὰ τὰ ὑπὸ τὸν Ἰσημερινόν, εἶναι κατὰσκεπτα ὑπὸ χιόνων και πάγων μὴ λυομένων ποτὲ, ὅταν τὸ ὕψος ὑπερβαίνει ἓνα τινὰ ὀρισμένον ὄρη. Τὸ ὕψος δὲ τοῦτο σμικρύνεται καθ' ὅσον τὸ πλάτος, ἢ ἡ ἀπὸ τοῦ Ἰσημεριοῦ ἀπόστασις τοῦ τόπου μεγαλύνεται. Εἰς τὸν Ἰσημερινόν τὰ ὄρη τῶν παντοπεινῶν χιόνων εἶναι εἰς 2400: ὄργ. περίπου ὑψηλά, και 1400: ὄργ. μόνον εἰς τὴν 45.

Ἡ ἀτμοσφαιρα θλά διὰ τῆς πυκνότητός της τὰς ἡλιακὰς ἀκτῖνας καὶ τὰς ἀντανακλᾶ ἕως εἰς ἡμᾶς, ὅταν ὁ Ἥλιος δὲν ᾖ ἀκόμη ὑπεράνω ἢ ᾖ ὑποκάτω τοῦ ὀρίζοντος· ἐκ τούτου δὲ προέρχεται περιστατική τις αὐξήσις τῆς ἡμέρας κατὰ τὸ πρωὶ καὶ τὴν ἑσπέραν μὲ τὴν λεγομένην αὐγὴν καὶ λυκαυγέες. Ἀπὸ τὴν διάρκειαν τῆς αὐξήσεως ταύτης εὔρηκαν τὸν τρόπον νὰ γνωρίσωσιν, ὅτι τὸ ὀλικὸν ὕψος τῆς ἀτμοσφαιρας δὲν ὑπερβαίνει 18 ἢ 20 λεύγας. Διὰ δὲ τῶν ἀεροβατικῶν μηχανῶν ἐφθασαν ν' ἀναβῶσιν ἕως εἰς 3,600 ὀργυιάς ὕψηλὰ εἰς τὴν ἀτμοσφαιραν.

Ἀπὸ τὴν αὐτὴν αἰτίαν γεννῶνται καὶ διάφορα μετέωρα φωτεινὰ· οἷον ἡ βορεία ἠώς, ἣτις εἶναι φῶς λαμπρὸν εἰς τοὺς Ἀρκτικούς τύπους, λάμπων πολὺν καιρὸν εἰς τὴν ἀτμοσφαιραν μετὰ τὴν δύσιν τοῦ Ἥλιου. Τὸ Ζωδιακὸν φῶς εἶναι ὅμοιον φαινόμενον, συμβαῖνον περὶ τὸν Ἰσημερινόν. Οἱ παρήλιοι καὶ αἰπαρασεληναί, ἐξ αἰτίας τῶν ὁποίων μᾶς φαίνεται ὅτι βλέπομεν πολλοὺς Ἥλιους καὶ πολλὰς Σελήνας. Ἡ Ἴρις ἢ τὸ οὐράνιον τόξον, τὸ ὁποῖον γίνεται ἐκ τῶν ἡλιακῶν ἀκτῖνων ἀναλυομένων καὶ ἀντανακλωμένων ἀπὸ τὰς βάνιδας τῆς καταπιπτούσης βροχῆς.

ΑἲΤΜΟΙ. Οἱ ἀτμοὶ συστήνονται ἀπὸ τὰς ἀναθυμιάσεις, τὰς ὁποίας ἡ θερμὴ τοῦ Ἥλιου ἐξάγει· ἢ ἀφαρπάζει ἀπὸ τὰ διάφορα ἐπὶ τῆς γῆς σώματα, καὶ μάλιστα ἀπὸ τὸ ὕδατῶδες ρευστόν. Ὑψόνονται δὲ εἰς τὸν ἀέρα, ἐπειδὴ εἶναι ἐλαφρότεροι ἅπ' αὐτὸν, καὶ συστήνουσι τὰς ὀμίχλας καὶ τὰ σύννεφα· τὰ μὲν, ὅταν ἐξαπλῶνονται ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας τῆς γῆς· τὰ δὲ σύννεφα, ὅταν ᾖναι μετέωροι εἰς ἕν τι ὕψος. Διαλυόμενοι δὲ οἱ ἀτμοὶ οὕτοι καταπίπτουσιν εἰς

βροχὴν, τῆς ὁποίας αἱ βάνιδες, ὅταν ᾖναι ἡμιπαγωμένοι, λέγονται Χιὼν· ὅταν δὲ ὀλοκλήρως, Χάλαζα. Ἡ δρόσος εἶναι ἀτμοὶ πεπυκνωμένοι ἐπάνω εἰς σῶμα ψυχρανθὲν ἂν δὲ τοῦτο τὸ σῶμα τύχη νὰ ᾖναι ἱκανῶς ψυχρὸν, ἢ δρόσος παγώνει, καὶ τότε λέγεται Πάχνη.

Ἡ ποσότης τοῦ καταπίπτοντος νεροῦ εἰς βροχὴν παραλλάσσει κατὰ τὰ κλίματα. Εἰς Παρισίους πίπτει κατ' ἔτος 24 δακτύλων βροχίνον νερόν· τούτεσι τοσοῦτον, ὅσον χρειάζεται νὰ σκεπάσῃ τὸ πρόσωπον ὀλοκλήρως τῆς γῆς, ἂν ὅλον τὸ καταπίπτον εἰς τὸ διάστημα τοῦ ἔτους ἐσυνάζετο εἰς ἕν· εἰς δὲ τὸν Σανδομίγγον πίπτει 150 δακτύλων. Ἐν γένει ἡ καταπίπτουσα ποσότης τοῦ νεροῦ αὐξάνει καθ' ὅσον πλησιάζει πρὸς τὸν Ἰσημερινόν. Μεταξὺ τῶν τροπικῶν γίνονται βροχαὶ περιοδικαί, διαρκούσαι 4, 5 καὶ 6 μῆνας, ὅθεν προξενουσι καὶ πλημύρας περιοδικὰς τῶν κατὰ τὴν διακεκαυμένην ζώνην εὐρισκωμένων ποταμῶν, οἷον τοῦ Νεῖλου, τοῦ Γάγγου κτλ.

ΜΗΝΟΛΟΓΙΟΝ.

Τὰ ὀνόματα τῶν μηνῶν τὰ ὁποία καὶ ἡμεῖς καὶ τὰ κατακτηθέντα ὑπὸ τῶν ἀρχαίων Ῥωμαίων Εὐρωπαϊκὰ ἔθνη διέτηρησαν, εἶναι Ῥωμαϊκὰ διαδοθέντα καὶ διαμείναντα ἀπὸ τὸν καιρὸν τῆς μονοκρατορίας τῆς Ῥώμης. Ὁ Ῥωμύλος ἐσῆρτησε τὸν ἐνιαυτὸν ἀπὸ δέκα μῆνας, ἐξ ὧν πρῶτος ἦτο ὁ Μάρτιος (ἀφερωμένος εἰς τὸν Ἄρην) καὶ τελευταῖος ὁ Δεκέμβριος (τούτέστιν ὁ δέκατος, καθὼς καὶ Νοέμβριος σημαίνει ἕννατος, Ὀκτώβριος ὄγδοος, Σεπτέμβριος ἑβδομος) Ὁ διαδεχθεὶς τὸν Ῥωμύλον Νουμάς, βλέπων πόσον ὁ δεκάμηνος οὗτος ἐνιαυτὸς ἀπελίπετο τοῦ ἀληθοῦς, ἐπρόσθεσεν ἔτι δύο μῆνας τὸν Ἰανουάριον καὶ τὸν Φεβρουάριον· τὸν μὲν πρῶτον τάξας εἰς τὴν ἀρχὴν τοῦ ἔτους· τὸν δὲ δεῦτερον εἰς τὸ τέλος· ὁ Ἰούλιος Καίσαρ πολλὰ ἔτη ἔπειτα μεταρρυθμίσας τὸ μηνολόγιον, μετέφερε τὸν Φεβρουάριον ἀπὸ τὸν τελευταῖον εἰς τὸν δεῦτερον τόπον, ὅπου καὶ νῦν διασώζεται.

Ὁ Νουμάς συστήσας πρῶτον μῆνα τοῦ ἔτους τὸν Ἰανουάριον ἐπωνόμασεν αὐτὸν ἀπὸ τοῦ Ἰανοῦ, ἀρχαίου Βασιλέως τῆς Ἰταλίας λατρευθέντος ὑπὸ τῶν τότε λαῶν ὡς Θεοῦ, καὶ διέταξεν ἀπὸ τὴν πρώτην αὐτοῦ τοῦ μηνὸς νὰ ἀρχίζεται ὁ νέος ἐνιαυτός. Τὰ δὲ κατακτηθέντα ὑπὸ τῶν Ῥωμαίων ἔθνη, ἂν καὶ ἔλαβον παρ' αὐτῶν τὰς ὀνομασίας τῶν μηνῶν, δὲν ἤρχιζον ὁμως καὶ τὸ ἔτος ἀπὸ τὸν Ἰανουάριον. Ἀφοῦ παρεδέχθησαν τὴν Χριστιανικὴν Σηρασκίαν, τὰ μὲν εἶχον πρώτην τοῦ ἔτους τὴν 25 Μαρτίου, τὴν ἡμέραν τοῦ Εὐαγγελισμοῦ· τὰ δὲ, τὴν 25 Δεκεμβρίου, καὶ ἄλλα πάλιν ἐπροτίμησαν τὸ Μέγα Σάββατον ν' ἀρχίζωσι τὴν πρώτην τοῦ ἔτους, διότι τὴν ἡμέραν ἐκείνην ἔψαλλον τὸ Ἄναστήτω ὁ Θεός καὶ διασκορπισθήτωσαν οἱ ἐχθροὶ αὐτοῦ κτλ. καὶ ἄλλα τὴν ἡμέραν τοῦ Πάσχα. Εἰς τὴν Γαλλίαν διετάχθη διὰ Β. Σοσιπίματος κατὰ τὸ 1564 ν' ἀρχίζεται ἡ πρώτη τοῦ ἔτους ἀπὸ τὴν α'. Ἰανουαρίου, καὶ εἰς τὴν Ἀγγλίαν μόλις περὶ τὰ 1752 ἔγεινε αὐτὴ ἡ ἀρχή.

Ὁ Φεβρουάριος ἐτέθη κατὰ πρῶτον ὡς εἴπομεν ἀνωτέρω ὡς δωδέκατος μῆν· ὀνομάσθη δὲ ἀπὸ τοῦ february (ἰλάσκεσθαι, θύειν τοῖς νεφτερίοις)· διότι κατ' αὐτὸν τὸν μῆνα ἐπρόσφερον θυσίας ἐπὶ τῶν τάρων εἰς ἐξίλασμον τῶν ψυχῶν, δοξάζοντες, ὅτι καθ' ὅλην τὴν διάρκειαν αὐτῶν τῶν ἑορτῶν, αἱ πύλαι τοῦ Ἄδου ἔμενον ἀνοικταί, καὶ αἱ ψυχαὶ ἀνέβαινον νὰ παρασθῶσιν εἰς τοὺς τάβους, ὅπου ἐγίνοντο αἱ θυσίαι τὴν νύκτα μεταξὺ φανῶν καὶ λαμπάδων. - Ὁ Νουμάς ὁ συστήσας τὸν μῆνα ἔτχξε καὶ τὰς ἑορτὰς ταύτας πρὸς ἀνάμνησιν τῶν νεκρῶν. Ὁ Γαμηλιῶν καὶ Ἐλαρηβολιῶν τῶν Ἑλλήνων, ἀντίκρουζον ἐν μέρει μὲ τοὺς τῶν Ῥωμαίων Ἰανουάριον καὶ Φεβρουάριον.

Ο ΣΥΝΤΑΚΤΗΣ ΗΜΙΑΣ ΧΡΙΣΤΟΦΙΔΗΣ.

ΕΚ ΤΗΣ ΤΟΥ ΗΜΙΑ ΧΡΙΣΤΟΦΙΔΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΙΑΣ

Η ΑΓΑΘΗ ΤΥΧΗ.
